

ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ			
ΤΑΞΗ: Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ			
Α. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ			
ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση να:	Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση να:	Διδακτέα: Γνώσεις, Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις, Αξίες	Δεν αντιστοιχούν σε κάθε δείκτη-αναφέρονται μόνο σε καινοτόμες προτάσεις.
Α. Κατανοούν προφορικά/γραπτά κείμενα που ανήκουν σε ποικίλα κειμενικά είδη και αξιολογούν την αποτελεσματικότητά τους.	Α.Ι. Κατανοούν το περιεχόμενο προφορικού/γραπτού κειμένου, τοποθετώντας το στο επικοινωνιακό και κοινωνιοπολιτισμικό του πλαίσιο.		
	Α.Ι.1.α. (Ανα)γνωρίζουν τις μορφές, τους κώδικες και τους τρόπους της προφορικής/γραπτής	Α.Ι.1.1. Μορφές επικοινωνίας: λεκτική - μη λεκτική Α.Ι.1.2. Κώδικες επικοινωνίας: γλωσσικός - μη γλωσσικός Α.Ι.1.3. Τρόποι επικοινωνίας: διά ζώσης, αλληλογραφία, τηλεφωνική, διαδικτυακή, επικοινωνία με Μ.Μ.Ε κ.ά.	

	επικοινωνίας. β. Διακρίνουν τα χαρακτηριστικά του προφορικού και γραπτού λόγου	A.I.1.4. Επικοινωνιακό πλαίσιο • Παράγοντες επικοινωνίας: πομπός - δέκτης, μήνυμα, μέσο, επικοινωνιακή περίσταση, συνθήκες επικοινωνίας, πολιτισμικές σχέσεις • Σχέση συνομιλητών/ πομπού – δέκτη: - Άξονας ισοτιμίας - αλληλεγγύης: καθημερινή άτυπη συνομιλία μεταξύ οικείων ή φίλων (αυθόρμητος λόγος) - Άξονας εξουσίας - ανοικειότητα συνομιλητών εξαιτίας κοινωνικής απόστασης: σοβαρή, τυπική συνομιλία (προσχεδιασμένος - τυπικός λόγος) • Αλληλόδραση πομπού δέκτη A.I.1.5. Προφορικός – Γραπτός Λόγος • Χαρακτηριστικά γνωρίσματα – διαφορές ως προς τις περιστάσεις επικοινωνίας, τους στόχους, τα γλωσσικά χαρακτηριστικά και ως προς τον: - Τρόπο μετάδοσης πληροφοριών: Προφορικός Λόγος: πολλοί τρόποι μετάδοσης των πληροφοριών (γλωσσικά, παραγλωσσικά, εξωγλωσσικά στοιχεία) Γραπτός λόγος: Σύνταξη, Λεξιλόγιο, Στίξη - Χρόνο: Προφορικός Λόγος: πραγματικός, περιορισμένος χρόνος Γραπτός Λόγος: αφθονία χρόνου - Συνομιλητή: Προφορικός Λόγος: οπτική επαφή, διάδραση με τον συνομιλητή (αμφίδρομη σχέση) Γραπτός Λόγος: απουσία συνομιλητή - ανατροφοδότησης, λόγος μονής κατεύθυνσης	
	A.I.2. Ακροάζονται με τη δέουσα προσοχή/ διαβάζουν σιωπηρά ή μεγαλόφωνα με ευχέρεια και εκφραστικότητα.	A.I.2.1.Ενεργητική ακρόαση, ανάλογα με το είδος λόγου A.I.2.2. Παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία, ανάλογα με το κειμενικό είδος, βλέπε A.I.8.3. A.I.2.3. Στοιχεία προφορικότητας: επανεκκίνηση με επαναδιατύπωση, διακοπές, επικαλύψεις, χασμωδίες, στερεότυπες εκφράσεις κ.ά. A.I.2.4. Άρθρωση και τονισμός λέξεων/φράσεων A.I.2.5. Γνώση της σημασίας των λέξεων, ως βοηθητικό στοιχείο στην ανάγνωση	

		A.1.2.6. Λειτουργία των σημείων στίξης A.1.2.7. Τόνος, ένταση, διακύμανση φωνής, ρυθμός ανάγνωσης, ανάλογα με το κειμενικό είδος A.1.2.8. «Ανάγνωση» πολυτροπικού, ασυνεχούς κειμένου (χάρτες, εικόνες, γελοιογραφίες κ.ά.) A.1.2.9. Πιθανός σκοπός ακρόασης/ανάγνωσης, ενδεικτικά: ενημέρωση, μόρφωση, αισθητική απόλαυση	
	A.1.3. Επισημαίνουν το γενικό θέμα του κειμένου, διασυνδέοντας κειμενικά και εξωκειμενικά στοιχεία.	A.1.3.1. Τοποθέτηση της συγκεκριμένης πτυχής του θέματος του κειμένου στην ευρύτερη θεματολογία που ανήκει, ενδεικτικά: Γλώσσα– Λόγος και διάλογος (το άτομο και η κοινωνία), Ελληνική Γλώσσα – Λεξιπενία – Γλωσσομάθεια, Διάλογος δύο γενεών (Κοινωνικοποίηση και κοινωνικός έλεγχος), Ψυχαγωγία – Ελεύθερος χρόνος, Αθλητισμός – Βία και παραβατικότητα, Εφηβεία – Αγάπη – Έρωτας, Υγεία – Διατροφή, Μόδα- Ενδυμασία, Το γέλιο, Επικαιρότητα A.1.3.2. Κειμενικά στοιχεία, ανάλογα με το κειμενικό είδος, ενδεικτικά: • Τίτλος/υπότιτλος, μότο – προμετωπίδα A.1.3.3. Εξωκειμενικά στοιχεία • Επικοινωνιακό και κοινωνιοπολιτισμικό πλαίσιο, βλέπε A.1.1.4. • Μη γλωσσικά στοιχεία, βλέπε A.1.8.2. - 5.	
	A.1.4. (Ανα)γνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά προφορικών/γραφτών κειμενικών τύπων/ειδών και κατανοούν τη λειτουργία τους στην επικοινωνία.	A.1.4.1. Βασικά χαρακτηριστικά κειμενικών τύπων, ενδεικτικά: • Η Περιγραφή και η Περιγραφή στην Αφήγηση - Αντικείμενα περιγραφής, ενδεικτικά: περιγραφή ατόμου/προσώπου, χώρου, κτηρίου, αντικειμένου - Το σχόλιο/γνώμη και η οπτική γωνία στην Περιγραφή • Αφήγηση: Αφηγηματικά είδη, είδη αφηγητή (ομοδιηγητικός – ετεροδιηγητικός) οπτική γωνία της Αφήγησης/λογοτεχνικής Αφήγησης (μηδενική - εσωτερική εστίαση), λειτουργία (Η Αφήγηση επιτελεί διάφορες λειτουργίες ανάλογα με το κειμενικό είδος, π.χ. η πειθώ στη διαφήμιση, η ψυχαγωγία στο ανέκδοτο) • Επιχειρηματολογία (πειθώ) • Οδηγίες: κείμενα χρηστικά - πληροφοριακά	

		A.I.4.2. Βασικά χαρακτηριστικά συγκεκριμένων κειμενικών ειδών, ενδεικτικά: 1. Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης • Θέμα και διάφορες πτυχές που το συναποτελούν, επιχειρηματολογία - συμπεράσματα, ρόλος συντονιστή, καθορισμός - τήρηση κανόνων (σειρά ομιλητών, κατανομή χρόνου κ.ά.), ισοτιμία συμμετεχόντων, ρόλοι, ακροατήριο, ειλικρίνεια, σεβασμός στον συνομιλητή και την αντίθετη άποψη, ηρεμία, αυτοκυριαρχία, καλός ακροατής - καλός (συν)ομιλητής, εξωγλωσσικά - παραγλωσσικά στοιχεία, στοιχεία προφορικότητας 2. Δραματοποιημένη συζήτηση • Θέμα, ρόλοι, ακροατήριο, θέαση προβλήματος από διάφορες οπτικές γωνίες, εξωγλωσσικά - παραγλωσσικά στοιχεία, στοιχεία προφορικότητας 3. Άρθρο • Άρθρα γενικού ενδιαφέροντος (σε εφημερίδες/περιοδικά, έντυπα ή ηλεκτρονικά): - Κύριο Άρθρο (εκφράζεται η γνώμη για το σημαντικότερο γεγονός της επικαιρότητας) - Άρθρα ποικίλων θεμάτων (πολιτικά, κοινωνικά, καλλιτεχνικά κ.ά.) • Βασικά χαρακτηριστικά: επίκαιρος χαρακτήρας, δεν έχει προσωπικό - οικείο τόνο, περιορισμένης έκτασης, διαφοροποιείται από τη λογοτεχνία 4. Ομιλία – εισήγηση • Προτάσεις/ανακοινώσεις σχετικά με συγκεκριμένο ζήτημα – όλα τα είδη ακροατηρίων • Βασικά χαρακτηριστικά: φυσικότητα - αμεσότητα, στοιχεία προφορικότητας 5. Επίσημη Επιστολή • Είδη: κοινωνικού/επαγγελματικού περιεχομένου, σε συγκεκριμένη Αρχή, Ανοικτή επιστολή • Βασικά χαρακτηριστικά: δημόσιος χαρακτήρας με συγκεκριμένο ή μη αποδέκτη, αμεσότητα - φυσικότητα 6. Χρονογράφημα	
--	--	---	--

		• Είδος έντεχνου λόγου (μεταξύ λογοτεχνίας και δημοσιογραφίας) • Βασικά χαρακτηριστικά: συντομία, εύθυμος - επίκαιρος χαρακτήρας, προσωπικός τόνος συγγραφέα, ευφυολογία, αφηγηματική ροή, ειρωνική διάθεση, κριτικός στοχασμός, δραματοποίηση 7. Κείμενα οδηγίων, ενδεικτικά: Πρόγραμμα, Πρόσκληση, Ανακοίνωση, Ενημερωτικό/Διαφημιστικό φυλλάδιο, Αφίσα, Αναφορά, Αίτηση • Βασικά χαρακτηριστικά: πληροφοριακός/υπηρεσιακός/ουδέτερος χαρακτήρας, περιορισμένη έκταση, αμεσότητα - φυσικότητα, σαφήνεια • Συγκεκριμένες πληροφορίες, ανάλογα με το κειμενικό είδος	
	A.1.5. Εντοπίζουν το επικοινωνιακό και κοινωνιοπολιτισμικό πλαίσιο και επισημαίνουν πληροφορίες που έχουν σχέση με την ιστορικότητα του κειμένου.	A.1.5.1. Κειμενικά είδη - Κειμενικοί τύποι – Είδη λόγου A.1.5.2. Επικοινωνιακό πλαίσιο, βλέπε A.1.1.4. A.1.5.3. Ιστορικότητα του κειμένου Πληροφορίες για τον δημιουργό, το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό, πολιτικό και πολιτιστικό πλαίσιο δημιουργίας του, πραγματολογικές αναφορές για τον χώρο και τον χρόνο, τα πρόσωπα και τα γεγονότα, στα οποία αναφέρεται το κείμενο	
	A.1.6. Εντοπίζουν τις πληροφορίες, τις αξιολογούν και προσλαμβάνουν το κεντρικό νόημα του κειμένου, εφαρμόζοντας και στρατηγικές κατανόησης κειμένου.	A.1.6.1. Στρατηγικές για διάκριση βασικών-δευτερευουσών πληροφοριών, ενδεικτικά: • Πολλαπλές ακροάσεις/ αναγνώσεις • Υπογράμμιση κύριων στοιχείων/ Σημειώσεις • Επιλεκτική εστίαση προσοχής • Ερωτήσεις ανοικτού/κλειστού τύπου • Προφορική αναδιήγηση περιεχομένου A.1.6.2. Σημεία εστίασης για διάκριση βασικών-δευτερευουσών πληροφοριών, ενδεικτικά: • Κειμενικοί τύποι που πιθανόν να (συν)υπάρχουν στο κείμενο • Θεματικό λεξιλόγιο, λέξεις/φράσεις - κλειδιά, ειδική ορολογία • Νοηματικές ενότητες, θεματικοί άξονες ενοτήτων, τίτλοι ενοτήτων • Παράγραφοι κάθε ενότητας, θεματικά κέντρα παραγράφων, δομικά στοιχεία παραγράφων, πλαγιότιτλοι	

		A.I.6.3.Τρόποι και μέσα πειθούς 1. Επίκληση στη λογική Μέσα πειθούς: Επιχειρήματα, τεκμήρια (παραδείγματα, στατιστικά στοιχεία κ.ά.) 2. Επίκληση στο συναίσθημα Μέσα πειθούς: Περιγραφή, Αφήγηση κ.ά. 3. Επίκληση στην αυθεντία Μέσα πειθούς: Ρήσεις προσωπικοτήτων, αποφθέγματα κ.ά. A.I.6.4. Στρατηγικές για γλωσσική εξομάλυνση του κειμένου, ενδεικτικά: • Συμφραζόμενα • Ετυμολογία • Πολυσημία, συνώνυμα – αντώνυμα • Γλωσσικές ποικιλίες, ιδιωτισμοί (γλωσσικό φαινόμενο που παρατηρείται σε ιδιώματα και διαλέκτους, άγνωστο στην κοινή μορφή μιας γλώσσας, π.χ. το κυπριακό και κρητικό «ίντα» και ιδιωτισμοί (εκφράσεις με ιδιαίτερη σημασία που λέγονται σε μία γλώσσα και δεν μπορούν να μεταφραστούν σε μια άλλη, π.χ. «μαλλιά κουβάρια») • Λόγιοι κλιτικοί τύποι, λόγια σύνταξη • Αρκτικόλεξα, συντομογραφίες, σύμβολα • Χρήση λεξικών A.I.6.5. Συσχέτιση των πληροφοριών, με στόχο την αποτίμηση του κεντρικού νοήματος (συμφωνία - αντιφατικότητα, τεκμηρίωση, αποδεκτικότητα κ.ά.) A.I.6.6. Έννοιες και όροι σχετικοί με τη θεματική ενότητα	
	A.I.7. Κατανοούν τη σημασία των λέξεων μέσα από την Ετυμολογία, καθώς και μέσα από τις λειτουργίες της Παραγωγής – Σύνθεσης και εμπλουτίζουν το λεξιλόγιό τους.	A.I.7.1. Ετυμολογία – Παραγωγή – Σύνθεση • Προθήματα και επιθήματα, πολυλεκτικά σύνθετα, οικογένειες λέξεων A.I.7.2. Μορφοσημασιολογικές πληροφορίες • Συνώνυμα - αντώνυμα, ομώνυμα - παρώνυμα, πολυσημία, μετωνυμία, μεταφορά κ.ά. A.I.7.3. Λεκτικά σύνολα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας, με τα οποία σχηματίζονται λέξεις τόσο στην Ελληνική Γλώσσα, όσο και σε ξένες γλώσσες.	

		A.1.7.4. Διδασκαλία της γλώσσας μέσω άλλων διδακτικών αντικειμένων	
	A.1.8. Αξιοποιούν τα μη γλωσσικά στοιχεία, για να προσλάβουν το γενικό νόημα του κειμένου.	A.1.8.1. Πολυτροπικότητα – οπτικοποίηση κειμένου, ενδεικτικά: εικόνες, φωτογραφίες, σχέδια, γραφήματα και το πληροφοριακό/συναισθηματικό/ ιδεολογικό τους φορτίο A.1.8.2. Μουσική, χρώματα, ηχητικά εφέ κ.ά. A.1.8.3. Μη γλωσσικά στοιχεία • Παραγλωσσικά: επιτονισμός - διακύμανση της φωνής και χρωματισμός της - παύσεις, προφορά, ένταση, ρυθμός στον λόγο (χωρίς παύσεις, επαναλήψεις, χασμωδίες) • Εξωγλωσσικά: χειρονομίες, κινήσεις, στάση του σώματος, βηματισμός, έκφραση του προσώπου, βλέμμα, μορφασμοί	
	A.1.9. Εξάγουν συμπεράσματα για το κεντρικό νόημα, με αναφορά στον σκοπό και το ύφος του κειμένου, αλλά και την οπτική γωνία του ομιλητή/συντάκτη.	A.1.9.1. Σκοπός, ενδεικτικά: ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, πειθώ A.1.9.2. Μέσα ανίχνευσης σκοπού, ενδεικτικά: ο τίτλος/υπότιτλος, ο τόπος, ο χρόνος, το μέσο δημοσίευσης, το θεματικό κέντρο, το λεξιλόγιο, το ύφος, εξωγλωσσικά – παραγλωσσικά στοιχεία, πιθανές ρητές δηλώσεις στο κείμενο A.1.9.3. Προθετικότητα (συν)ομιλητών, κοινωνική ταυτότητά τους με βάση το περιεχόμενο, τις γραμματικές και λεξιλογικές επιλογές τους A.1.9.4. Ύφος και κειμενικό είδος, σχέση επικοινωνούντων, θέμα, περίσταση επικοινωνίας, ενδεικτικά: • Λιτό (ενεργητική σύνταξη, απουσία σχημάτων λόγου, λεξιλόγιο) • Επίσημο - τυπικό (ειδική ορολογία, παθητική σύνταξη, τριτοπρόσωπος λόγος, υποταγμένος λόγος) A.1.9.5. Οπτική γωνία του ομιλητή/συντάκτη A.1.9.6. Σχέση κειμενικού είδους – λεξιλογίου – ύφους – επικοινωνιακής περίστασης	
	A.1.10. Τοποθετούνται κριτικά σε σχέση με τα νοήματα (θέσεις – αντιθέσεις) που προβάλλονται ή	A.1.10.1. Θέσεις - αντιθέσεις που προβάλλονται ή υπονοούνται στο κείμενο ή σε συνεξαζόμενα(πολυφωνικά)κείμενα A.1.10.2. Θέσεις - αντιθέσεις κειμένου- ακροατή/αναγνώστη– προσωπική ερμηνεία ακροατή/αναγνώστη A.1.10.3. Οπτική γωνία- προθετικότητα ομιλητή/συντάκτη	

	υπονοούνται στο κείμενο.		
	A.II. Κατανοούν τη μορφή του προφορικού/ γραπτού λόγου σε επίπεδο κειμένου, παραγράφου, πρότασης, λέξης.		
	A.II.1. Αναγνωρίζουν και αξιολογούν τη δομή του κειμένου, ανάλογα με τον κειμενικό τύπο/το είδος.	A.II.1.1.Εξωτερικά δομικά στοιχεία, ανάλογα με το κειμενικό είδος • Σε επίπεδο κειμένου(πρόλογος, κύριο μέρος, επίλογος) • Σε επίπεδο παραγράφου (θεματική περίοδος, λεπτομέρειες, κατακλείδα) A.II.1.2. Τρόποι ανάπτυξης παραγράφου (αιτιολόγηση, αναλογία) A.II.1.3. Οργανωτικά πρότυπα - εξωτερικά δομικά στοιχεία των κειμενικών τύπων, ενδεικτικά: α. Περιγραφή Οργανωτικά πρότυπα περιγραφής (χωρική – λογική – χρονική ακολουθία) β. Αφήγηση Αφηγηματικές Τεχνικές - Ο χρόνος στην Αφήγηση (εξωκειμενικός - εσωκειμενικός) • Ευθύγραμμη σειρά (χρονική ακολουθία) • Αναχρονία (παραβίαση χρονικής σειράς): in media res, εγκιβωτισμός, ανάδρομη σειρά (flashback) γ. Επιχειρηματολογία • Δομή επιχειρηματολογικού κειμένου, ενδεικτικά: Εισαγωγή, δεδομένα - αιτιολόγηση/ανασκευή, συμπέρασμα/ κατάληξη δ. Οδηγίες • Ευέλικτη παρουσίαση οδηγιών/πληροφοριώνσε μη συνεχή λόγο, π.χ. χωρίς εισαγωγική ή καταληκτική αναφορά	

		A.II.1.4. Οργανωτικά πρότυπα - εξωτερικά δομικά στοιχεία των κειμενικών ειδών, ενδεικτικά: 1. Άρθρο • Πρόλογος: Εκτίθεται το θέμα ή η προβληματική του. • Κύριο μέρος: Παράθεση επαρκούς υποστηρικτικού υλικού για σκοπούς διασαφήνισης της κυρίαρχης ιδέας, τεκμηρίωσης της θέσης/ισχυρισμού που διατυπώθηκε στην εισαγωγική παράγραφο και ανασκευής θέσης. • Επίλογος: Συμπυκνωμένη θεώρηση των θέσεων του κύριου θέματος 2. Ομιλία • Προσφώνηση: εισαγωγικός χαιρετισμός (εθιμοτυπική κατάταξη) • Πρόλογος/Εισαγωγή: παρουσίαση του θέματος • Κύριο μέρος: αφήγηση - βεβαίωση - τεκμηρίωση - ανασκευή • Επίλογος: περιεκτική ανακεφαλαίωση • Επιφώνηση: καταληκτικός χαιρετισμός 3. Επίσημη Επιστολή • Χωροχρονικό πλαίσιο • Προσφώνηση • Πρόλογος: αφορμή - θέμα - σκοπός • Κύριο Μέρος: απόδειξη θέσης μέσω λογικών επιχειρημάτων, τεκμηρίων, παραδειγμάτων κ.ά. • Επίλογος: ανακεφαλαίωση • Επιφώνηση - Υπογραφή 4. Χρονογράφημα • Πρόλογος – κύριο μέρος – επίλογος A.II.1.5. Εσωτερικά δομικά στοιχεία, ενδεικτικά: Λογική, χωρική, χρονολογική σειρά, αλληλουχία, ενότητα, συνοχή (η συντακτική ή σημασιολογική σύνδεση των νοημάτων τμημάτων προτάσεων ή μεγαλύτερων τμημάτων λόγου με τη χρήση αντωνυμιών, άρθρων, επιρρημάτων, διαρθρωτικών λέξεων/φράσεων) και συνεκτικότητα(η νοηματική αλληλουχία που αναπτύσσεται ανάμεσα στις περιόδους μιας παραγράφου ή ανάμεσα στις παραγράφους ενός κειμένου)	

	A.II.2. Αναγνωρίζουν και αξιολογούν τα εκφραστικά μέσα και άλλες γλωσσικές επιλογές του ομιλητή/συντάκτη.	A.II.2.1. Γλωσσικά χαρακτηριστικά προφορικού λόγου: π.χ. συχνή χρήση παρατακτικής και ασύνδετης συμπαράθεσης προτάσεων, περιορισμένος αριθμός επιθέτων, ρητορικές ερωτήσεις, «γλώσσα διαπραγμάτευσης» (π.χ. «Συγγνώμη», «Μάλλον δεν έχω καταλάβει καλά».) A.II.2.2. Γεωγραφικές γλωσσικές ποικιλίες (ιδιώματα και διάλεκτοι π.χ. ποντιακά, κυπριακά) A.II.2.3. Κοινωνικές γλωσσικές ποικιλίες (ηλικία, φύλο, μόρφωση, κοινωνική τάξη, ιδεολογία, επάγγελμα κ.ά.) A.II.2.4. Ειδικές γλώσσες: οι γλώσσες που χρησιμοποιούν οι ειδικοί σε κάποιο τομέα (επαγγελματικό, επιστημονικό κ.ά.), στον οποίο οι λέξεις/εκφράσεις λαμβάνουν κάποια συγκεκριμένη σημασιολογική εξειδίκευση, η οποία καθορίζεται από τη χρήση τους (π.χ. η λέξη «αντίσταση» στη Φυσική ή η έκφραση «πεινασμένο χώμα» στη γεωργία). A.II.2.5. Γλωσσικά χαρακτηριστικά κειμενικών τύπων, ενδεικτικά: α. Περιγραφή: Σαφήνεια - ακρίβεια (παρατηρητικότητα, κριτική ικανότητα), επιλογή κατάλληλων λέξεων/φράσεων (επίθετα), κυριολεκτική - μεταφορική χρήση της γλώσσας, εκφραστικά μέσα, π.χ. διάλογος, μεταφορές, παρομοιώσεις, εικόνες και λειτουργία, ενεργητική – παθητική σύνταξη β. Αφήγηση: Ευθύς - πλάγιος Λόγος και λειτουργία, εσωτερικός μονόλογος, περιγραφή, σχόλιο, Λογοτεχνικός διάλογος γ. Επιχειρηματολογία: εκφραστικά μέσα και άλλα γλωσσικά στοιχεία (ρητορικά ερωτήματα, κυριολεκτική χρήση της γλώσσας, ενεργητική – παθητική σύνταξη, δευτερεύουσες προτάσεις) δ. Οδηγίες: παρατακτικός, μικροπερίοδος λόγος (λιτός, απλός, γοργός, κοφτός), επιγραμματικές - τυποποιημένες φράσεις (σλόγκαν), χρήση αριθμητικών, κυριολεκτική χρήση του λόγου A.II.2.6. Γλωσσικά χαρακτηριστικά κειμενικών ειδών, ενδεικτικά: 1. Άρθρο: μακροπερίοδος λόγος, ρητορικά ερωτήματα, χρήση παθητικών μετοχών κ.ά. 2. Ομιλία: ρητορικά ερωτήματα, χρήση κυρίως α΄, β΄ πληθυντικού προσώπου, χρήση στερεότυπων εκφράσεων, εξωγλωσσικά – παραγλωσσικά στοιχεία, στοιχεία προφορικότητας κ.ά.	
--	---	--	--

		3. Χρονογράφημα: μικροπερίοδος λόγος, παρατακτική σύνδεση ή ασύνδετο σχήμα, στοιχεία προφορικότητας κ.ά. 4. Επίσημη Επιστολή: ρητορικά ερωτήματα, κυριολεξία – μεταφορά κ.ά. 5. Πρόγραμμα: κυριολεξία, σαφήνεια - ακρίβεια λεξιλογίου κ.ά. 6. Πρόσκληση: τυπικές / πρωτότυπες ειδικές φράσεις με στοιχεία επιχειρηματολογικού λόγου, σαφήνεια – ακρίβεια λεξιλογίου κ.ά. 7. Ανακοίνωση: παρατακτική σύνταξη, λιτός, απλός, γοργός, κοφτός λόγος, απουσία περιγραφής και πολλών επιθέτων, ρήματα β' και γ' πληθυντικού προσώπου στον Ενεστώτα και Μέλλοντα, σαφήνεια - ακρίβεια λεξιλογίου κ.ά. A.II.2.7. Εκφραστικά μέσα - σχήματα λόγου	
	A.III. Αξιολογούν το κείμενο με σαφή και καθορισμένα κριτήρια.	A.III.1. Κριτήρια αξιολόγησης α. Συνάφεια συγκεκριμένου κειμενικού τύπου/είδους - σκοπού - επικοινωνιακής περίστασης β. Επάρκεια πληροφοριακού και νοηματικού περιεχομένου (επαρκής αιτιολόγηση, εγκυρότητα και ορθότητα επιχειρημάτων και άλλου υποστηρικτικού υλικού) Οργάνωση/δομή λόγου, γλωσσικές/γραμματικές/λεξιλογικές επιλογές, σύνταξη, έκφραση, στίξη, ορθογραφία, εξωγλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία, στοιχεία προφορικότητας	
B. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ			
B.α. Παράγουν προφορικά/ γραπτά κείμενα σε ποικίλα κειμενικά είδη, αξιοποιώντας κυρίως τον	B.Ι. Παράγουν προφορικό/ γραπτό κείμενο, εντάσσοντάς το σε συγκεκριμένο επικοινωνιακό και κοινωνιοπολιτισμικό πλαίσιο.	B.Ι.α. Ανάγκη για έκφραση, επικοινωνία και δράση εντός ευρύτερων μαθησιακών εμπειριών (συμμετοχή στα ενδοσχολικά/εξωσχολικά δρώμενα για σκοπούς ενημέρωσης, διαμαρτυρίας, διατύπωσης αιτήματος, πειθούς, προβληματισμού κ.ά.) B.Ι.1.β. Ανάγκες της καθημερινής ζωής	

επιχειρηματολογικό λόγο, αλλά και την Αφήγηση/Περιγραφή/Οδηγίες.			
	Β.Ι.1. Εγγράφουν στον κατάλληλο, για την επικοινωνιακή περίπτωση, κειμενικό τύπο/είδος.	Β.Ι.1.1. Κειμενικά είδη προφορικού/γραφτού λόγου , ενδεικτικά: Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης, Δραματοποιημένη Συζήτηση – υπόδυση ρόλων, Άρθρο, Επιστολή, Γραπτή Ομιλία που θα εκφωνηθεί, Χρονογράφημα, Πρόγραμμα, Πρόσκληση, Ανακοίνωση, Αναφορά, Αίτηση, Αφίσα Β.Ι.1.2. Βασικά χαρακτηριστικά προφορικών και γραπτών κειμενικών τύπων/ειδών , βλέπε Α.Ι.4.1.- 2.	
	Β.Ι.2. Επιλέγουν τις πληροφορίες που θα αναπτύξουν περισσότερο, λιγότερο ή θα παραλείψουν, ώστε να εξυπηρετηθεί ο σκοπός.	Β.Ι.2.1. Σκοπός , βλέπε Β.Ι.α. – β. Β.Ι.2.2. Περιεχόμενο : βασικές – δευτερεύουσες πληροφορίες/ιδέες σχετικές με την ιδιαίτερη πτυχή του θέματος Β.Ι.2.3. α. Προσυγγραφικό στάδιο : σχεδιασμός, παραγωγή ιδεών, οργάνωση β. Συγγραφικό στάδιο : καταγραφή - ανάπτυξη γ. Μετασυγγραφικό στάδιο , βλέπε Α.ΙΙΙ.1.	
	Β.Ι.3. Επιλέγουν τους κατάλληλους τρόπους και μέσα πειθούς και τους κειμενικούς τύπους που θα χρησιμοποιήσουν ανάλογα με το θέμα, τον αποδέκτη, την επικοινωνιακή περίπτωση και τον σκοπό.	Β.Ι.3.1. Τρόποι και μέσα πειθούς – μορφές πειθούς και άλλο υλικό τεκμηρίωσης , ανάλογα με το κειμενικό είδος και τον σκοπό, βλέπε Α.Ι.6.3. Β.Ι.3.2. Είδη Περιγραφής : Υποκειμενική/Αντικειμενική Β.Ι.3.3. Είδη – τεχνικές Αφήγησης Β.Ι.3.4. Σκοπός , π.χ. ενημέρωση	

	B.I.4. Διαμορφώνουν το κατάλληλο ύφος.	B.I.4.1. Ύφος, βλέπε A.I.9.4.	
	B.I.5. Χρησιμοποιούν το κατάλληλο θεματικό λεξιλόγιο, εξειδικευμένη ορολογία.	B.I.5.1.Θεματικό Λεξιλόγιο/εξειδικευμένη ορολογία	
	B.II. Οργανώνουν τον προφορικό/ γραπτό τους λόγο σε επίπεδο κειμένου, παραγράφου, πρότασης, λέξης.		
	B.II.1. Ακολουθούν τη δομή συγκεκριμένου κειμενικού είδους και χρησιμοποιούν τους κατάλληλους τρόπους ανάπτυξης παραγράφου, αξιοποιώντας τα εξωτερικά και εσωτερικά δομικά στοιχεία.	B.II.1.1. Οργανωτικά πρότυπα προφορικών/γραφτών κειμενικών ειδών - εξωτερικά και εσωτερικά δομικά στοιχεία, βλέπε A.II.1.1.- 3. B.II.1.2. Δομή παραγράφου B.II.1.3. Τρόποι ανάπτυξης παραγράφου	
	B.II.2. Αξιοποιούν τα κατάλληλα εκφραστικά μέσα και άλλα γλωσσικά/μη γλωσσικά στοιχεία, ανάλογα με τον κειμενικό τύπο/το είδος.	B.II.2.1. Εκφραστικά μέσα – Γλωσσικά/μη γλωσσικά χαρακτηριστικά των κειμενικών τύπων/ειδών, βλέπε A.II.2.5.- 6 και A.I.8.1. -3. B.II.2.2. Γλωσσικά χαρακτηριστικά του προφορικού λόγου, βλέπε A.II.2.1. B.II.2.3. Γεωγραφικές/κοινωνικές γλωσσικές ποικιλίες, βλέπε A.II.2.2.- 3. B.II.2.4. Ειδικές γλώσσες, βλέπε A.II.2.4.	

	B.III. Κρίνουν, αξιολογούν και βελτιώνουν το κείμενο που παρήγαγαν με σαφή και καθορισμένα κριτήρια.	B.III.1. Κριτήρια αξιολόγησης κειμένου, βλέπε A.III.1.	Τεχνική της συλλογικής επαναδιατύπωσης κειμένου με στόχο τη βελτίωσή του.
B.β. Διακρίνουν σε προφορικό/ γραπτό κείμενο τις βασικές πληροφορίες και τις αποδίδουν σε Σημειώσεις ή σε Περίληψη.		B.IV.1.Μορφές σημειώσεων - Αναλυτικές σημειώσεις: Εντοπίζεται η θεματική περίοδος, το θέμα, οι σημαντικές λεπτομέρειες - Συνοπτικές σημειώσεις: Διατύπωση του πλαγιότιτλου, που βασίζεται στη θεματική πρόταση και το νοηματικό κέντρο. B.IV.2. Περίληψη Διπλή διαδικασία: α. ανάγνωση-κατανόηση β. πύκνωση-σύνθεση - αναδιάταξη πληροφοριών Κατηγορίες περίληψης: α. περίληψη συνεχούς γραπτού λόγου β. περίληψη συνεχούς ή συνομιλιακού προφορικού λόγου Βήματα της περίληψης: Ανάγνωση κειμένου, εντοπισμός και υπογράμμιση κύριων σημείων, σχεδιασμός Έκταση περίληψης: - Συνοπτική: Βασικά στοιχεία οι θεματικές προτάσεις των παραγράφων και οι σημαντικές λεπτομέρειες - Εκτενής: Βασικά στοιχεία τα θεματικά κέντρα των παραγράφων ή των ευρύτερων νοηματικών ενοτήτων του κειμένου Δομή - Οργάνωση Περίληψης Γραμμικότητα: η περίληψη παρακολουθεί και αναπαράγει το σχέδιο οργάνωσης του αρχικού κειμένου, ακολουθώντας τη σειρά διάταξης των θεματικών στοιχείων που επιλέγει να παρουσιάσει. Συνοχή: Επιτυγχάνεται με: α. τη δήλωση των γλωσσικών πράξεων του συγγραφέα του αρχικού κειμένου, ενδεικτικά: <i>ο συγγραφέας αναφέρει, υποστηρίζει, επισημαίνει, εξετάζει, πραγματεύεται, προτείνει, εξηγεί, εκτιμά, περιγράφει, απαριθμεί, ανασκευάζει, υπογραμμίζει, υπαινίσσεται,</i>	Μετασχηματίζουν το κείμενο σε άλλο κειμενικό είδος, διατηρώντας το θεματικό πλαίσιο του αρχικού κειμένου.

		<i>συμπεραίνει, προσπερνά βιαστικά</i> β. τη χρήση διαρθρωτικών λέξεων • Ύφος: Τυπικό/επίσημο ύφος • Γλωσσικά χαρακτηριστικά: Ακρίβεια των λεξικών επιλογών, εναλλαγή απλών και σύνθετων συντακτικών δομών, φροντίδα για τη στίξη, την παραγραφοποίηση κ.ά.	
--	--	--	--

ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΤΑΞΗ: Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

Α. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
<i>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση να:</i>	<i>Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση να:</i>	<i>Διδακτέα: Γνώσεις, Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις/Αξίες</i>	<i>Δεν αντιστοιχούν σε κάθε δείκτη - αναφέρονται μόνο σε καινοτόμες προτάσεις.</i>
Α. Κατανοούν προφορικά/γραπτά κείμενα, σε ποικίλα κειμενικά είδη αποφαντικού και αφηγηματικού λόγου και αξιολογούν την αποτελεσματικότητά τους.	Α.Ι. Κατανοούν το περιεχόμενο προφορικού/γραπτού κειμένου, τοποθετώντας το στο επικοινωνιακό και κοινωνιοπολιτισμικό του πλαίσιο.		

	A.I.1. Ακροάζονται με τη δέουσα προσοχή/διαβάζουν σιωπηρά ή μεγαλόφωνα, με ευχέρεια και εκφραστικότητα.	A.I.1.1. Ενεργητική ακρόαση, ανάλογα με το είδος λόγου A.I.1.2. Άρθρωση και τονισμός λέξεων/φράσεων A.I.1.3. Γνώση της σημασίας, τόσο της δηλωτικής όσο και της συνδηλωτικής, των λέξεων A.I.1.4. Λειτουργία των σημείων στίξης A.I.1.5. Τόνος, ένταση, διακύμανση φωνής και ρυθμός ανάγνωσης, ανάλογα με το κειμενικό είδος A.I.1.6. «Ανάγνωση» πολυτροπικού/ασυνεχούς κειμένου(χάρτες, εικόνες, γελοιογραφίες κ.ά.) A.I.1.7. Παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία, ανάλογα με το κειμενικό είδος, βλέπε A.I.7.3. A.I.1.8. Στοιχεία προφορικότητας :επανεκκίνηση με επαναδιατύπωση, διακοπές, επικαλύψεις, στερεότυπες εκφράσεις κ.ά. A.I.1.9. Πιθανός σκοπός ακρόασης/ανάγνωσης, ενδεικτικά: ενημέρωση, μόρφωση, ψυχαγωγία, αισθητική απόλαυση	
	A.I.2. Επισημαίνουν το γενικό θέμα του κειμένου, διασυνδέοντας κειμενικά και εξωκειμενικά στοιχεία.	A.I.2.1. Τοποθέτηση της συγκεκριμένης πτυχής του θέματος του κειμένου στην ευρύτερη θεματολογία που ανήκει, ενδεικτικά: Επικοινωνία – Πληροφόρηση – Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, Κοινωνικός Αποκλεισμός – Ρατσισμός (διακρίσεις – προκαταλήψεις), Εργασία – Επάγγελμα – Επαγγελματικός Προσανατολισμός – Ανεργία, Τέχνη, Παράδοση A.I.2.2. Κειμενικά στοιχεία, ενδεικτικά και ανάλογα με το κειμενικό είδος: • Τίτλος/υπότιτλος: λειτουργία – «γραμματική» του τίτλου • Μότο-προμετωπίδα A.I.2.3. Εξωκειμενικά στοιχεία • Επικοινωνιακό και κοινωνιοπολιτισμικό πλαίσιο, βλέπε A.I.4.2. - 3. • Μη γλωσσικά στοιχεία, βλέπε A.I.7.3.	
	A.I.3.(Ανα)γνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά κειμενικών τύπων/ειδών προφορικού/γραφτού λόγου και κατανοούν τη λειτουργία τους στην	A.I.3.1. Βασικά χαρακτηριστικά των κειμενικών τύπων της Περιγραφής/Αφήγησης (ως εμπειρικής σύλληψης και απόδοσης της πραγματικότητας), της Επιχειρηματολογίας (ως νοητικής επεξεργασίας της πραγματικότητας)και των Οδηγιών (απλή αναφορά) A.I.3.2.Βασικά χαρακτηριστικά συγκεκριμένων κειμενικών ειδών, ενδεικτικά: 1. Άρθρο	

	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ.	• Άρθρα γενικού ενδιαφέροντος (σε εφημερίδες/περιοδικά, έντυπα ή ηλεκτρονικά): - Κύριο Άρθρο (εκφράζεται η γνώμη για το σημαντικότερο γεγονός της επικαιρότητας) - Άρθρα ποικίλων θεμάτων (πολιτικά, κοινωνικά, καλλιτεχνικά κ.ά.) • Επιστημονικά άρθρα (σε έγκυρα επιστημονικά περιοδικά) • Βασικά χαρακτηριστικά: επίκαιρος χαρακτήρας, δεν έχει προσωπικό - οικείο τόνο, περιορισμένης έκτασης, διαφοροποιείται από τη λογοτεχνία 2. Ομιλία • Εισήγηση: προτάσεις/ανακοινώσεις σχετικά με συγκεκριμένο ζήτημα – όλα τα είδη ακροατηρίων • Διάλεξη: Πραγμάτευση εξειδικευμένου (συνήθως επιστημονικού) θέματος – εξειδικευμένο ακροατήριο • Βασικά χαρακτηριστικά: αμεσότητα - φυσικότητα, στοιχεία προφορικότητας 3. Επίσημη Επιστολή • Κοινωνικού/επαγγελματικού περιεχομένου • Σε συγκεκριμένη Αρχή • Ανοικτή επιστολή • Βασικά χαρακτηριστικά: δημόσιος χαρακτήρας με συγκεκριμένο ή μη αποδέκτη, αμεσότητα - φυσικότητα 4. Δοκίμιο • Αποδεικτικό δοκίμιο: Ο συγγραφέας αποπειράται να πείσει τον αναγνώστη με τη χρήση κυρίως επιχειρημάτων και τεκμηρίων • Στοχαστικό δοκίμιο: Ο συγγραφέας εκθέτει τους προβληματισμούς του, ακολουθώντας μια συνειρμική πορεία σύνθεσης. • Βασικά χαρακτηριστικά: συντομία, σαφήνεια, καλλιπεία (πλούσια και προσεγμένη έκφραση), διαλεκτική προσέγγιση (αντιπαραβολή θέσεων) • Κοινά στοιχεία και διαφορές Δοκιμίου - Άρθρου 5. Παρουσίαση – Κριτική βιβλίου και άλλων κειμένων (δοκιμίων, άρθρων, επιφυλλίδων, χρονογραφημάτων και άλλων δημοσιογραφικών δημοσιευμάτων, αποσπασμάτων από πραγματείες ή επιστημονικές μελέτες), θεατρικής παράστασης, έργου τέχνης, μουσικής σύνθεσης/παράστασης κ.ά. • Διαφορές Παρουσίασης - Κριτικής ως προς τον στόχο, τη δομή, το ύφος και τη γλώσσα. 6. Είδηση - Σχόλιο • Δημοσιογραφία της απλής καταγραφής γεγονότος	
--	---------------------	---	--

		• Ερμηνευτική δημοσιογραφία (παρεμβολή σχολίου στην είδηση, διαπλοκή του γεγονότος με το σχόλιο) • Η φύση του πληροφοριακού λόγου σε σχέση με: - τις συντακτικές του δομές(θεματική ή ιεραρχική ομαδοποίηση πληροφοριών) - το σημασιολογικό του περιεχόμενο(ποσότητα ή επάρκεια πληροφοριών, ποιότητα είδησης με βάση τον βαθμό εγκυρότητας και αξιοπιστίας) - τα πραγματολογικά του στοιχεία(χώρος, χρόνος, κανάλι «διανομής» της είδησης, σύσταση και μέγεθος κοινού) • Το περιεχόμενο της είδησης (απαντά στα πέντε βασικά ερωτήματα: ποιος, πού, πότε, τι, γιατί) • Βασικά χαρακτηριστικά: επίκαιρος χαρακτήρας (εφήμερη η «ζωή» της είδησης), συντομία, ακρίβεια-σαφήνεια, πυκνή σε πληροφορίες, εύληπτη και ελκυστική 7. Βιογραφικά Είδη, ενδεικτικά: Βιογραφικό Σημείωμα, Αυτοπαρουσίαση ,Συνέντευξη για πρόσληψη, Συστατική Επιστολή • Βασικά χαρακτηριστικά Βιογραφικού Σημειώματος: πληρότητα και περιεκτικότητα, οργάνωση πληροφοριών με λογική σειρά, συνοχή και συνάφεια, σαφήνεια και ακρίβεια. 8. Ελεύθερες συζητήσεις σε μικρές ομάδες • Βασικά χαρακτηριστικά: Ανεπίσημος χαρακτήρας - αλληλόδραση και συνεργατική προσπάθεια, καλλιέργεια "διερευνητικής ομιλίας", ενεργητική ακρόαση (καλός ακροατής –καλός (συν)ομιλητής), καθορισμός – τήρηση κανόνων, ισοτιμία συμμετεχόντων, ειλικρίνεια, σεβασμός στον συνομιλητή και την αντίθετη άποψη, ηρεμία, αυτοκυριαρχία, εστίαση στο θέμα, παραγλωσσικά – εξωγλωσσικά στοιχεία και στοιχεία προφορικότητας 9. Δομημένη Συζήτηση – Συζήτηση με τη μορφή αντιπαράθεσης επιχειρημάτων - "Αγώνες Λόγου" • Βασικά χαρακτηριστικά: επίσημος - τυπικός χαρακτήρας, αμφιλεγόμενο θέμα - διαμετρικά αντίθετες απόψεις, επιχειρήματα και αντεπιχειρήματα, βλέπε ό.π. 8.	
--	--	---	--

	A.I.4. Εντοπίζουν το επικοινωνιακό και κοινωνιοπολιτισμικό πλαίσιο και επισημαίνουν πληροφορίες που έχουν σχέση με την ιστορικότητα του κειμένου.	A.I.4.1. Κειμενικά είδη και κειμενικοί τύποι A.I.4.2. Επικοινωνιακό πλαίσιο • Παράγοντες επικοινωνίας: πομπός - δέκτης, μήνυμα, μέσο, επικοινωνιακή περίσταση, συνθήκες επικοινωνίας, πολιτισμικές σχέσεις • Σχέση συνομιλητών/πομπού - δέκτη: - Άξονας ισοτιμίας - αλληλεγγύης: καθημερινή άτυπη συνομιλία μεταξύ οικείων ή φίλων (αυθόρμητος λόγος) - Άξονας εξουσίας – ανοικειότητα μεταξύ των συνομιλητών εξαιτίας κοινωνικής απόστασης: σοβαρή, τυπική συνομιλία (προσχεδιασμένος - τυπικός λόγος) • Αλληλόδραση πομπού - δέκτη στον προφορικό/γραφτό λόγο A.I.4.3. Ιστορικότητα του κειμένου Πληροφορίες για τον δημιουργό, τις ευρύτερες πολιτικές, κοινωνικές, πολιτιστικές συνθήκες δημιουργίας του κειμένου, τις πραγματολογικές αναφορές για τον χώρο, τον χρόνο, τα πρόσωπα και τα γεγονότα στα οποία αναφέρεται το κείμενο.	
	A.I.5. Εντοπίζουν τις πληροφορίες, τις αξιολογούν και προσλαμβάνουν το κεντρικό νόημα, εφαρμόζοντας και στρατηγικές κατανόησης κειμένου.	A.I.5.1. Στρατηγικές κατανόησης για διάκριση βασικών – δευτερευουσών πληροφοριών: • Πολλαπλές ακροάσεις/αναγνώσεις • Γενική/επιλεκτική ακρόαση/ανάγνωση • Υπογράμμιση/Σημειώσεις (κατά τη διάρκεια της ενεργητικής ακρόασης/ανάγνωσης) • Ερωτήσεις ανοικτού/κλειστού τύπου • Προφορική αναδιήγηση περιεχομένου A.I.5.2. Σημεία εστίασης στη διάκριση βασικών - δευτερευουσών πληροφοριών, ενδεικτικά: • Κειμενικοί τύποι που πιθανόν να (συν)υπάρχουν στο κείμενο • Νοηματικές ενότητες κειμένου, θεματικοί άξονες ενοτήτων, τίτλοι ενοτήτων • Παράγραφοι ενοτήτων, θεματικά κέντρα παραγράφων, δομικά στοιχεία παραγράφων, πλαγιότιτλοι • Θεματικό λεξιλόγιο, λέξεις/φράσεις-κλειδιά, εξειδικευμένη ορολογία, ειδική γλώσσα, γλωσσική ποικιλία (γεωγραφική, κοινωνική), λαϊκά και λόγια στοιχεία A.I.5.3. Τρόπος ομαδοποίησης πληροφοριών:	

		Θεματική ή ιεραρχική ομαδοποίηση, π.χ. «ανεστραμμένη πυραμίδα» δημοσιογραφικού λόγου (από το πιο σημαντικό στο λιγότερο σημαντικό, ακολουθώντας τη δομή: τίτλος - περίληψη - ανάλυση) A.I.5.4. Τρόποι και μέσα πειθούς - επιχειρήματα και αντεπιχειρήματα: • Επίκληση στη λογική (επιχειρήματα, τεκμήρια κ.ά.) • Επίκληση στο συναίσθημα (περιγραφή, αφήγηση κ.ά.) • Επίκληση στην αυθεντία (ρήσεις προσωπικοτήτων, αποφθέγματα κ.ά.) • Επίκληση στο ήθος του πομπού (αξιόπιστος λόγος, έπαινοι, εγκώμια κ.ά.) • Επίκληση στο ήθος του δέκτη (άμεσος ή λανθάνων αξιολογικός χαρακτηρισμός) • Επίθεση στο ήθος του αντιπάλου (κριτικές, κατηγορητήρια) A.I.5.5. Ποιότητα πληροφοριακού κειμένου/βιβλιοπαρουσίασης/βιογραφικού σημειώματος/συστατικής επιστολής κ.ά., με συγκεκριμένα κριτήρια, ανάλογα με το κειμενικό είδος A.I.5.6. Συσχέτιση των πληροφοριών με στόχο την αποτίμηση του κεντρικού νοήματος (συμφωνία - αντιφατικότητα, τεκμηρίωση, αιτιολόγηση κ.ά.) A.I.5.7. Στρατηγικές για γλωσσική εξομάλυνση του κειμένου, ενδεικτικά: • Συμφραζόμενα • Ετυμολογία • Πολυσημία, συνώνυμα – αντώνυμα • Γλωσσικές ποικιλίες, ιδιωτισμοί (γλωσσικό φαινόμενο που παρατηρείται σε ιδιώματα και διαλέκτους, άγνωστο στην κοινή μορφή μιας γλώσσας, π.χ. το κυπριακό «ίντα») και ιδιωτισμοί (εκφράσεις με ιδιαίτερη σημασία που λέγονται σε μια γλώσσα και δεν μπορούν να μεταφραστούν σε μια άλλη, π.χ. «μαλλιά κουβάρια») • Λόγιοι κλιτικοί τύποι, λόγια σύνταξη • Αρκτικόλεξα, συντομογραφίες, σύμβολα • Χρήση λεξικών A.I.5.8. Έννοιες και όροι σχετικοί με τη θεματική ενότητα	
	A.I.6. Κατανοούν τη σημασία των λέξεων μέσα από την Ετυμολογία, και τις λειτουργίες της Παραγωγής - Σύνθεσης, και	A.I.6.1. Ετυμολογία - Παραγωγή - Σύνθεση: προθήματα και επιθήματα, πολυλεκτικά σύνθετα, οικογένειες λέξεων A.I.6.2. Μορφοσημασιολογικές πληροφορίες: Συνώνυμα, αντώνυμα, ομώνυμα, παρώνυμα, πολυσημία, μετωνυμία, μεταφορά κ.ά. A.I.6.3. Λόγιες λέξεις/φράσεις και λέξεις/φράσεις της Αρχαίας Ελληνικής και	

	εμπλουτίζουν το λεξιλόγιό τους.	Λατινικής γλώσσας A.I.6.4. Ξένες λέξεις, δάνεια, αντιδάνεια A.I.6.5. Λεκτικά σύνολα της αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας, με τα οποία σχηματίζονται λέξεις, τόσο στην Ελληνική Γλώσσα, όσο και σε ξένες γλώσσες. A.I.6.6. Διδασκαλία γλώσσας μέσω άλλων διδακτικών αντικειμένων	
	A.I.7. Αξιοποιούν τα μη γλωσσικά στοιχεία, για να προσλάβουν το γενικό νόημα του κειμένου.	A.I.7.1. Πολυτροπικότητα – οπτικοποίηση κειμένου, ενδεικτικά: εικόνες, φωτογραφίες, σχέδια, γραφήματα και το πληροφοριακό/συναισθηματικό/ιδεολογικό τους φορτίο A.I.7.2. Μουσική, χρώματα, ηχητικά εφέ κ.ά. A.I.7.3. Μη γλωσσικά στοιχεία • Παραγλωσσικά: επιτονισμός - διακύμανση της φωνής και χρωματισμός της - παύσεις, προφορά, ένταση, ρυθμός στον λόγο (χωρίς παύσεις, επαναλήψεις, χασμωδίες) • Εξωγλωσσικά: χειρονομίες, κινήσεις, στάση του σώματος, βηματισμός, έκφραση του προσώπου, βλέμμα, μορφασμοί	
	A.I.8. Εξάγουν συμπεράσματα για το κεντρικό νόημα, με αναφορά στον σκοπό και το ύφος του κειμένου, αλλά και την οπτική γωνία του ομιλητή/συντάκτη.	A.I.8.1. Σκοπός, ενδεικτικά: ενημέρωση, ψυχαγωγία, ανάπτυξη και έκθεση ιδεών, πειθώ, εξυπηρέτηση πρακτικών αναγκών A.I.8.2. Μέσα ανίχνευσης του σκοπού, ενδεικτικά: ο τίτλος, ο τόπος, ο χρόνος, και το μέσο δημοσίευσης του κειμένου, το θεματικό κέντρο, το λεξιλόγιο, το ύφος, τυχόν ρητές δηλώσεις στο κείμενο A.I.8.3. Προθετικότητα (συν)ομιλητών, κοινωνική ταυτότητά τους, με βάση το περιεχόμενο, τις γραμματικές και λεξιλογικές επιλογές τους A.I.8.4. Επίπεδο ύφους, ανάλογο με το κειμενικό είδος και τον κειμενικό τύπο(οικείο, επίσημο, λογοτεχνικό, επιστημονικό, λόγιο κ.ά.) A.I.8.5. Τρόποι ανίχνευσης του ύφους, ενδεικτικά: τίτλος, παθητική/ενεργητική σύνταξη, λόγια σύνταξη, μακροπερίοδος λόγος, ονοματοποίηση (χρήση ονοματικών αντί ρηματικών φράσεων, π.χ. «η κατάληψη του κτηρίου» και όχι «κατέλαβαν το κτήριο»), χρήση ταξινομήσεων, συμβόλων, συντμήσεων και αρκτικολέξων, χρήση μη συνεχούς λόγου, λόγιες μετοχές, στίξη, εγκλίσεις, χρήση συγκεκριμένου ρηματικού προσώπου, λεξιλόγιο, σχήματα λόγου, μη γλωσσικά στοιχεία, βλέπε A.I.7.3. A.I.8.6. Οπτική γωνία του ομιλητή/συντάκτη A.I.8.7. Σχέση κειμενικού είδους - λεξιλογίου - ύφους - επικοινωνιακής περίπτωσης	

	A.I.9. Τοποθετούνται κριτικά έναντι των πληροφοριών/ απόψεων/ιδεών του κειμένου και καλλιεργούν την κριτική/δημιουργική τους σκέψη, διαμορφώνοντας τη δική τους προσωπική άποψη.	A.I.9.1. Θέσεις - αντιθέσεις που προβάλλονται ή υπονοούνται στο κείμενο ή σε συνεξεταζόμενα (πολυφωνικά) κείμενα A.I.9.2. Θέσεις - αντιθέσεις κειμένου - ακροατή/αναγνώστη -προσωπική ερμηνεία ακροατή/αναγνώστη A.I.9.3. Οπτική γωνία - προθετικότητα ομιλητή/συντάκτη	Ελεύθερη διερεύνηση θέματος(διαθεματική ή εργασία, συνεντεύξεις, εκπαιδευτικές επισκέψεις, χρήση πηγών κτλ.)

	A.II. Αναγνωρίζουν και κατανοούν τη μορφή του προφορικού/γραφτού λόγου σε επίπεδο κειμένου, παραγράφου, πρότασης, λέξης.		
	A.II.1. Αναγνωρίζουν και αξιολογούν τη δομή του κειμένου, ανάλογα με τον κειμενικό τύπο/το είδος.	A.II.1.1.Εξωτερικά δομικά στοιχεία, ανάλογα με το κειμενικό είδος •Σε επίπεδο κειμένου (πρόλογος, κύριο θέμα, επίλογος) •Σε επίπεδο παραγράφου (θεματική περίοδος, λεπτομέρειες, κατακλείδα) A.II.1.2. Τρόποι ανάπτυξης παραγράφου: (αιτιολόγηση, σύγκριση-αντίθεση, αναλογία, ορισμός, παραδείγματα, διαίρεση, αίτιο – αποτέλεσμα, συνδυασμός μεθόδων) A.II.1.3.Οργανωτικά πρότυπα – εξωτερικά δομικά στοιχεία κειμενικών ειδών ,ενδεικτικά: 1. Άρθρο/Δοκίμιο • Πρόλογος: θέμα - θέση • Κύριο μέρος: επιχειρήματα - αντεπιχειρήματα, υποστηρικτικό /αποδεικτικό	

		- υλικό για διασαφήνιση της κύριας ιδέας ή/και τεκμηρίωση/ανασκευή θέσης - Επίλογος: συγκεφαλαίωση/συμπέρασμα/εισηγητικές προτάσεις 2. Ομιλία - Προσφώνηση: εισαγωγικός χαιρετισμός (εθιμοτυπική κατάταξη) - Πρόλογος/Εισαγωγή: παρουσίαση του θέματος - Κύριο μέρος: αφήγηση – βεβαίωση - τεκμηρίωση – ανασκευή - Επίλογος: περιεκτική ανακεφαλαίωση - Επιφώνηση: καταληκτικός χαιρετισμός 3. Επίσημη Επιστολή - Χωροχρονικό πλαίσιο - Προσφώνηση - Πρόλογος: αφορμή - θέμα - σκοπός - Κύριο Μέρος: απόδειξη θέσης μέσω λογικών επιχειρημάτων, τεκμηρίων, παραδειγμάτων, μαρτυριών και απόκρουση αντίπαλων επιχειρημάτων - Επίλογος: ανακεφαλαίωση - Επιφώνηση – Υπογραφή 5. Είδηση - Σχόλιο «Ανεστραμμένη Πυραμίδα», βλέπε Α.Ι.5.3. A.ΙΙ.1.4. Εσωτερικά δομικά στοιχεία, ενδεικτικά: Λογική, χωρική, χρονολογική σειρά, αλληλουχία, ενότητα, συνοχή (η συντακτική ή σημασιολογική σύνδεση των νοημάτων τμημάτων προτάσεων ή μεγαλύτερων τμημάτων λόγου με τη χρήση αντωνυμιών, άρθρων επιρρημάτων, διαρθρωτικών λέξεων, φράσεων) και συνεκτικότητα(η νοηματική αλληλουχία που αναπτύσσεται ανάμεσα στις περιόδους μιας παραγράφου ή ανάμεσα στις παραγράφους ενός κειμένου)	
	A.ΙΙ.2.(Ανα)γνωρίζουν και αξιολογούν τα εκφραστικά μέσα και άλλες γλωσσικές επιλογές του ομιλητή/συντάκτη.	A.ΙΙ.2.1. Γλωσσικά χαρακτηριστικά των κειμενικών ειδών, ενδεικτικά: Άρθρο/Δοκίμιο: μακροπερίοδος λόγος, ρητορικά ερωτήματα, χρήση παθητικών μετοχών κ.ά. Ομιλία: ρητορικά ερωτήματα, χρήση κυρίως α΄, β΄ πληθυντικού προσώπου, χρήση στερεότυπων εκφράσεων, εξωγλωσσικά – παραγλωσσικά στοιχεία, στοιχεία προφορικότητας κ.ά. Επίσημη Επιστολή: ρητορικά ερωτήματα, κυριολεξία – μεταφορά κ.ά. Είδηση (πληροφοριακός λόγος): κυριαρχία γ΄ προσώπου, κυριολεκτική χρήση της γλώσσας, προτίμηση στην παρατακτική δομή του λόγου, αποφυγή μακροπερίοδου λόγου, απλουστευμένη στίξη, φειδωλή χρήση	

		επιθέτων και παραθετικών, περιορισμένη χρήση σχημάτων λόγου • Βιογραφικό Σημείωμα: δεν περιέχει ρήματα, αντωνυμίες, αρκτικόλεξα, συντομογραφίες, αποφυγή του πρώτου ενικού προσώπου, αποφυγή πλεονασμών • Παρουσίαση - Κριτική: απλή και διαδοχική υπόταξη, αναφορικές προσδιοριστικές προτάσεις, αναφορικές αντωνυμίες, αναφορικά επιρρήματα A.II.2.2. Γεωγραφικές/κοινωνικές γλωσσικές ποικιλίες (ηλικία, φύλο, μόρφωση, κοινωνική τάξη, ιδεολογία, επάγγελμα κ.ά.) A.II.2.3. Ειδικές γλώσσες: οι γλώσσες που χρησιμοποιούν οι ειδικοί σε κάποιον τομέα(επαγγελματικό, επιστημονικό κ.ά.), στον οποίο οι λέξεις ή οι εκφράσεις λαμβάνουν κάποια συγκεκριμένη σημασιολογική εξειδίκευση, η οποία καθορίζεται από τη χρήση τους (π.χ. η λέξη «αντίσταση» στη Φυσική ή η έκφραση «πεινασμένο χώμα» στη γεωργία). A.II.2.4. Γλωσσικά χαρακτηριστικά του προφορικού λόγου: • Επανεκκίνηση προτάσεων με επαναδιατύπωση για βελτίωση του λόγου • Συχνή χρήση γενικευτικών όρων (π.χ. <i>πράγμα, μέρος, κάτι, διάφορα</i>) και «πραγματολογικών μορίων» (π.χ. <i>λίγο, λιγάκι, ας πούμε, έτσι, που λένε, ξέρω `γω..., εε..., αα...</i>) • Ρητορικές ερωτήσεις • Σταθερές εκφράσεις που επιτρέπουν στον ομιλητή να εισαγάγει την άποψή του, να συνεχίσει ή να αλλάξει θέμα, να συνδέσει τις προτάσεις. Αυτές ποικίλλουν ανάλογα με την περίπτωση, το ύφος και την οικειότητα με τον συνομιλητή. • «Γλώσσα διαπραγμάτευσης» στα πλαίσια της διάδρασης συνομιλητών, πομπού - δέκτη, ανάλογα με την επικοινωνιακή περίπτωση (π.χ. <i>«Συγγνώμη», «Μπορείτε να το επαναλάβετε;», «Δεν το κατάλαβα αυτό».</i>) • Απλές συντακτικές δομές - Συντακτικά ατελείς φράσεις ή ακολουθίες ανολοκλήρωτων φράσεων - Συχνή χρήση παρατακτικής και ασύνδετης συμπαράθεσης προτάσεων - Ελλειπτικός λόγος A.II.2.5. Εκφραστικά μέσα – σχήματα λόγου	
	A.III. Αξιολογούν τοκείμενο με σαφή και καθορισμένα	A.III.1. Κριτήρια αξιολόγησης: α. Συνάφεια συγκεκριμένου κειμενικού τύπου/είδους - σκοπού -	

	κριτήρια.	επικοινωνιακής περίπτωσης β. Επάρκεια πληροφοριακού και νοηματικού περιεχομένου (επαρκής αιτιολόγηση, εγκυρότητα και ορθότητα επιχειρημάτων και άλλου υποστηρικτικού υλικού) Οργάνωση/δομή λόγου, γλωσσικές/γραμματικές/λεξιλογικές επιλογές, σύνταξη, έκφραση, στίξη, ορθογραφία, εξωγλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία, στοιχεία προφορικότητας	
Β. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ			
Β.α. Παράγουν προφορικά/γραπτά κείμενα σε ποικίλα κειμενικά είδη, αξιοποιώντας κυρίως τον επιχειρηματολογικό, αλλά και τον αφηγηματικό λόγο.	Β.Ι. Παράγουν προφορικό/γραπτό κείμενο, τοποθετώντας το σε επικοινωνιακό και κοινωνιοπολιτισμικό πλαίσιο.	Β.Ι.α. Ανάγκη για έκφραση, επικοινωνία και δράση εντός ευρύτερων μαθησιακών εμπειριών (συμμετοχή στα ενδοσχολικά ή εξωσχολικά δρώμενα για σκοπούς ενημέρωσης, πειθούς, διαμαρτυρίας, διατύπωσης αιτήματος, κ.ά.) Β.Ι.β. Ανάγκες της καθημερινής ζωής	
	Β.Ι.1. Εγγράφουν στο κατάλληλο για την επικοινωνιακή περίπτωση κειμενικό είδος.	Β.Ι.1.1. Προφορικά και γραπτά κειμενικά είδη, ενδεικτικά: Άρθρο, Γραπτή Ομιλία που θα εκφωνηθεί, Επίσημη Επιστολή, Δοκίμιο, Είδηση - Σχόλιο, Βιογραφικό Σημείωμα/Αυτοπαρουσίαση, Συνέντευξη για πρόσληψη, Παρουσίαση/Κριτική, Ελεύθερες συζητήσεις σε μικρές ομάδες, Δομημένη συζήτηση - Συζήτηση με τη μορφή αντιπαράθεσης επιχειρημάτων - "Αγώνες Λόγου" Β.Ι.1.2. Βασικά χαρακτηριστικά προφορικών και γραπτών κειμενικών ειδών, βλέπε Α.Ι.2.2.	
	Β.Ι.2. Επιλέγουν τις πληροφορίες που θα αναπτύξουν περισσότερο, λιγότερο ή θα παραλείψουν, ώστε να εξυπηρετηθεί ο σκοπός.	Β.Ι.2.1. Σκοπός, βλέπε Β.Ι.α. – β. Β.Ι.2.2. Περιεχόμενο: βασικές – δευτερεύουσες πληροφορίες/ιδέες, σχετικές με την ιδιαίτερη πτυχή του θέματος, όπως καθορίστηκε από την επικοινωνιακή ανάγκη. Β.Ι.2.3. α. Προσυγγραφικό στάδιο: σχεδιασμός, παραγωγή ιδεών, οργάνωση β. Συγγραφικό στάδιο: Καταγραφή - ανάπτυξη γ. Μετασυγγραφικό στάδιο, βλέπε Α.ΙΙΙ.1.	

	B.I.3. Επιλέγουν τους κατάλληλους τρόπους και μέσα πειθούς που θα χρησιμοποιήσουν, ανάλογα με το θέμα, τον αποδέκτη, την επικοινωνιακή περίσταση και τον σκοπό του κειμένου.	B.I.3.1. Τρόποι και μέσα πειθούς –μορφές πειθούς και άλλο υλικό τεκμηρίωσης, ανάλογα με το κειμενικό είδος και τον σκοπό, βλέπε A.I.5.4. B.I.3.2. Σκοπός, π.χ. πειθώ, προβληματισμός	
	B.I.4. Διαμορφώνουν το κατάλληλο ύφος.	B.I.4.1. Ύφος, βλέπε A.I.8.3.- 4.	
	B.I.5. Χρησιμοποιούν το κατάλληλο θεματικό λεξιλόγιο, εξειδικευμένη ορολογία.	B.I.5.1.Θεματικό Λεξιλόγιο/εξειδικευμένη ορολογία	
	B.II. Οργανώνουν τον προφορικό/γραπτό τους λόγο σε επίπεδο κειμένου, παραγράφου, πρότασης, λέξης.		
	B.II.1. Ακολουθούν τη δομή συγκεκριμένου κειμενικού είδους και χρησιμοποιούν τους κατάλληλους τρόπους ανάπτυξης παραγράφου, αξιοποιώντας τα εξωτερικά και εσωτερικά δομικά στοιχεία.	B.II.1.1. Οργανωτικά πρότυπα - εξωτερικά και εσωτερικά δομικά στοιχεία, προφορικών/γραπτών κειμενικών ειδών, βλέπε A.II.1.1. – 4. B.II.1.2. Δομή παραγράφου B.II.1.3. Τρόποι ανάπτυξης παραγράφου	

	B.II.2. Αξιοποιούν τα κατάλληλα γλωσσικά και μη γλωσσικά στοιχεία.	B.II.2.1. Εκφραστικά μέσα και γλωσσικά/μη γλωσσικά στοιχεία, βλέπε A.II.2.1.- 4. και A.I.7.1. – 3. B.II.2.2. Γλωσσικά χαρακτηριστικά του προφορικού λόγου, βλέπε A.II.2.4. B.II.2.3. Γεωγραφικές/κοινωνικές γλωσσικές ποικιλίες, βλέπε A.II.2.2. B.II.2.4. Ειδικές γλώσσες, βλέπε A.II.2.3.	
	B.III. Κρίνουν, αξιολογούν και βελτιώνουν το προφορικό/γραπτό κείμενο που παρήγαγαν, με σαφή και καθορισμένα κριτήρια.	B.III.1. Κριτήρια αξιολόγησης κειμένου, βλέπε A.III.1.	Τεχνική συλλογικής επαναδιατύπωσης κειμένου με στόχο τη βελτίωσή του.
B.β. Διακρίνουν σε προφορικό/ γραπτό κείμενο τις βασικές πληροφορίες και τις καταγράφουν σε Σημειώσεις ή σε συνεχή λόγο (Περίληψη).		B.IV.1.Τρόποι οργάνωσης σημειώσεων Δομή παραγράφου - θεματική πρόταση/νοηματικό κέντρο, σημαντικές λεπτομέρειες (ανάλογα με την πρόθεση και τον σκοπό του συντάκτη), λέξεις-φράσεις κλειδιά, βασικές διαρθρωτικές λέξεις • Μορφές σημειώσεων - Αναλυτικές σημειώσεις: Εντοπίζεται η θεματική πρόταση, το θέμα, οι σημαντικές λεπτομέρειες - Συνοπτικές σημειώσεις: Διατύπωση του πλαγιότιτλου, που βασίζεται στη θεματική πρόταση και το νοηματικό κέντρο. • Άλλες μορφές σημειώσεων: - Νοητικοί χάρτες: Διάγραμμα, με τη βοήθεια του οποίου αποτυπώνονται ιδέες και έννοιες. - Εννοιολογικοί χάρτες: Μέθοδος καταγραφής σημειώσεων, στην οποία δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στις ιδέες και τη μεταξύ τους σύνδεση. B.IV.2. Περίληψη Διπλή διαδικασία: α. ανάγνωση-κατανόηση β. πύκνωση-σύνθεση -αναδιάταξη πληροφοριών • Κατηγορίες περίληψης: α. περίληψη συνεχούς γραπτού λόγου β. περίληψη συνεχούς ή συνομιλιακού προφορικού λόγου • Βήματα της περίληψης: Ανάγνωση κειμένου, εντοπισμός και υπογράμμιση	

		κύριων σημείων, σχεδιασμός • Έκταση περίληψης: - Συνοπτική: Βασικά στοιχεία οι θεματικές προτάσεις των παραγράφων και οι σημαντικές λεπτομέρειες - Εκτενής: Βασικά στοιχεία τα θεματικά κέντρα των παραγράφων ή των ευρύτερων νοηματικών ενότητων του κειμένου • Δομή - Οργάνωση Περίληψης - <i>Γραμμικότητα:</i> η περίληψη παρακολουθεί και αναπαράγει το σχέδιο οργάνωσης του αρχικού κειμένου, ακολουθώντας τη σειρά διάταξης των θεματικών στοιχείων που επιλέγει να παρουσιάσει. - <i>Συνοχή:</i> Επιτυγχάνεται με: α. τη δήλωση των γλωσσικών πράξεων του συγγραφέα του αρχικού κειμένου, ενδεικτικά: <i>ο συγγραφέας αναφέρει, υποστηρίζει, επισημαίνει, εξετάζει, πραγματεύεται, προτείνει, εξηγεί, εκτιμά, περιγράφει, απαριθμεί, ανασκευάζει, υπογραμμίζει, υπαινίσσεται, συμπεραίνει, προσπερνά βιαστικά</i> β. τη χρήση <i>διαρθρωτικών λέξεων</i> • Ύφος: Τυπικό/επίσημο ύφος. <i>Πιστότητα</i> στην απόδοση του περιεχομένου του αρχικού κειμένου και της οπτικής γωνίας του συντάκτη. • Γλωσσικά χαρακτηριστικά: Ακρίβεια των λεξικών επιλογών, εναλλαγή απλών και σύνθετων συντακτικών δομών, φροντίδα για τη στίξη και την παραγραφοποίηση κ.ά.	
--	--	---	--

ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

Α. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση να:	Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση να:	Διδακτέα: Γνώσεις, Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις/Αξίες	Δεν αντιστοιχούν σε κάθε δείκτη - αναφέρονται μόνο σε καινοτόμες προτάσεις.
Α. Κατανοούν προφορικά/γραπτά κείμενα, σε ποικίλα κειμενικά είδη επιχειρηματολογικού λόγου και αξιολογούν την αποτελεσματικότητά τους.	Α.Ι. Κατανοούν το περιεχόμενο προφορικού/γραπτού κειμένου, τοποθετώντας το στο επικοινωνιακό και κοινωνιοπολιτισμικό του πλαίσιο.		

	A.I.1. Ακροάζονται με τη δέουσα προσοχή/διαβάζουν σιωπηρά ή μεγαλόφωνα, με ευχέρεια και εκφραστικότητα.	A.I.1.1. Ενεργητική ακρόαση, ανάλογα με το είδος λόγου A.I.1.2. Άρθρωση και τονισμός λέξεων/φράσεων A.I.1.3. Γνώση της σημασίας, τόσο της δηλωτικής όσο και της συνδηλωτικής, των λέξεων A.I.1.4. Λειτουργία των σημείων στίξης A.I.1.5. Τόνος, ένταση, διακύμανση φωνής και ρυθμός ανάγνωσης, ανάλογα με το κειμενικό είδος A.I.1.6. «Ανάγνωση» πολυτροπικού/ασυνεχούς κειμένου(χάρτες, εικόνες, γελοιογραφίες κ.ά.) A.I.1.7. Παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία, ανάλογα με το κειμενικό είδος, βλέπε A.I.7.3. A.I.1.8. Στοιχεία προφορικότητας: επανεκκίνηση με επαναδιατύπωση, διακοπές, επικαλύψεις, στερεότυπες εκφράσεις κ.ά. A.I.1.9. Πιθανός σκοπός ακρόασης/ανάγνωσης(ενημέρωση, μόρφωση, προβληματισμός κ.ά.)	
	A.I.2. Επισημαίνουν το γενικό θέμα του κειμένου, διασυνδέοντας κειμενικά και εξωκειμενικά στοιχεία.	A.I.2.1. Τοποθέτηση της συγκεκριμένης πτυχής του θέματος του κειμένου, στην ευρύτερη θεματολογία που ανήκει, ενδεικτικά: Παιδεία – Εκπαίδευση – Συνειδητοποιημένος - Ενεργός πολίτης, Ο πόθος της Ελευθερίας και η δύναμη της Εξουσίας – Ανθρώπινα Δικαιώματα, Οικονομία – Καταναλωτισμός – Διαφήμιση, Κύπρος – Ελλάδα – Ευρώπη – Κόσμος – Το άτομο ως πολίτης της χώρας του, ως Ευρωπαίος αλλά και ως παγκόσμιος πολίτης, Επιστήμη – Τεχνολογία, Οικολογία, Επικαιρότητα A.I.2.2. Κειμενικά στοιχεία, ανάλογα με το κειμενικό είδος, ενδεικτικά: • Τίτλος/υπότιτλος: λειτουργία – «γραμματική του τίτλου» • Μότο-προμετωπίδα A.I.2.3. Εξωκειμενικά στοιχεία • Επικοινωνιακό και κοινωνιοπολιτισμικό πλαίσιο, βλέπε A.I.4.2. - 3. • Μη γλωσσικά στοιχεία, βλέπε A.I.7.3. A.I.2.4. Έννοιες: Αγωγή του πολίτη, συνειδητοποιημένος/ενεργός πολίτης κ.ά.	
	A.I.3. (Ανα)γνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά των κειμενικών/τύπων ειδών,	A.I.3.1. Βασικά χαρακτηριστικά των κειμενικών τύπων της Επιχειρηματολογίας (ως νοητικής επεξεργασίας της πραγματικότητας), της Περιγραφής/ Αφήγησης (ως εμπειρικής σύλληψης και απόδοσης της πραγματικότητας) και των Οδηγιών (απλή αναφορά)	

	προφορικού/γραφτού λόγου και κατανοούν τη λειτουργία τους στην επικοινωνία.	A.1.3.2. Βασικά χαρακτηριστικά και λειτουργίες συγκεκριμένων κειμενικών ειδών, ενδεικτικά: 1. Άρθρο • Είδη: ➤ Άρθρα γενικού ενδιαφέροντος σε εφημερίδες/περιοδικά, έντυπα ή ηλεκτρονικά: - Κύριο Άρθρο (έκφραση γνώμης για το σημαντικότερο γεγονός της επικαιρότητας) - Άρθρα ποικίλων θεμάτων (πολιτικά, κοινωνικά, καλλιτεχνικά κ.ά.) ➤ Επιστημονικά άρθρα σε έγκυρα επιστημονικά περιοδικά (για κατανόηση) • Βασικά χαρακτηριστικά: επίκαιρος χαρακτήρας απουσία προσωπικού - οικείου τόνου, περιορισμένης έκτασης, διαφοροποίηση από λογοτεχνία 2. Ομιλία • Είδη: ➤ Εισήγηση: προτάσεις/ανακοινώσεις σχετικά με συγκεκριμένο ζήτημα – όλα τα είδη ακροατηρίων ➤ Διάλεξη: Πραγμάτευση εξειδικευμένου (συνήθως επιστημονικού) θέματος – εξειδικευμένο ακροατήριο • Βασικά χαρακτηριστικά: αμεσότητα-φυσικότητα, στοιχεία προφορικότητας 3. Επίσημη Επιστολή • Είδη: ➤ Κοινωνικού/επαγγελματικού περιεχομένου ➤ Σε συγκεκριμένη Αρχή ➤ Ανοικτή επιστολή • Βασικά χαρακτηριστικά: δημόσιος χαρακτήρας με συγκεκριμένο ή μη αποδέκτη, αμεσότητα - φυσικότητα 4. Δοκίμιο • Είδη: ➤ Αποδεικτικό δοκίμιο: Ο συγγραφέας αποπειράται να πείσει τον αναγνώστη με τη χρήση κυρίως επιχειρημάτων και τεκμηρίων. ➤ Στοχαστικό δοκίμιο: Ο συγγραφέας εκθέτει τους προβληματισμούς του, ακολουθώντας μια συνειρμική πορεία σύνθεσης. • Βασικά χαρακτηριστικά: συντομία, σαφήνεια, καλλιέργεια (πλούσια και προσεγμένη έκφραση), διαλεκτική προσέγγιση (αντιπαράθεση θέσεων) 5. Δομημένη Συζήτηση – Συζήτηση με τη μορφή αντιπαράθεσης επιχειρημάτων - "Αγώνες Λόγου"	
--	--	--	--

		Βασικά χαρακτηριστικά: επίσημος - τυπικός χαρακτήρας, αμφιλεγόμενο θέμα - διαμετρικά αντίθετες απόψεις, επιχειρήματα και αντεπιχειρήματα, ενεργητική ακρόαση (καλός ακροατής –καλός (συν)ομιλητής), καθορισμός – τήρηση κανόνων, ισοτιμία συμμετεχόντων, ειλικρίνεια, σεβασμός στον συνομιλητή και την αντίθετη άποψη, ηρεμία, αυτοκυριαρχία, εστίαση στο θέμα, παραγωγιστικά – εξωγλωσσικά στοιχεία και στοιχεία προφορικότητας	
	A.I.4. Εντοπίζουν το επικοινωνιακό και κοινωνιοπολιτισμικό πλαίσιο και επισημαίνουν πληροφορίες που έχουν σχέση με την ιστορικότητα του κειμένου.	A.I.4.1. Κειμενικά είδη (βασικά χαρακτηριστικά και λειτουργίες) A.I.4.2. Επικοινωνιακό πλαίσιο - Παράγοντες επικοινωνίας - Σχέση συνομιλητών, πομπού - δέκτη: A. Άξονας ισοτιμίας - αλληλεγγύης: καθημερινή άτυπη συνομιλία μεταξύ οικείων ή φίλων (αυθόρμητος λόγος) B. Άξονας εξουσίας – ανοικτότητα μεταξύ των συνομιλητών εξαιτίας κοινωνικής απόστασης: σοβαρή, τυπική συνομιλία (προσχεδιασμένος - τυπικός λόγος) - Αλληλόδραση πομπού - δέκτη στον προφορικό/γραφτό λόγο A.I.4.3. Ιστορικότητα του κειμένου Πληροφορίες για τον δημιουργό, τις ευρύτερες πολιτικές, κοινωνικές, πολιτιστικές συνθήκες δημιουργίας του κειμένου, τις πραγματολογικές αναφορές για τον χώρο και τον χρόνο, τα πρόσωπα και τα γεγονότα στα οποία αναφέρεται το κείμενο.	
	A.I.5. Εντοπίζουν τις πληροφορίες, τις αξιολογούν και προσλαμβάνουν το κεντρικό νόημα, εφαρμόζοντας και στρατηγικές κατανόησης κειμένου.	A.I.5.1.Στρατηγικέςκατανόησηςγιαδιάκρισηβασικών – δευτερευουσών πληροφοριών, ενδεικτικά: - Πολλαπλές ακροάσεις/αναγνώσεις - Γενική/επιλεκτική ακρόαση/ανάγνωση - Υπογράμμιση/Σημειώσεις (κατά τη διάρκεια της ενεργητικής ακρόασης/ανάγνωσης) - Ερωτήσεις ανοικτού/κλειστού τύπου - Προφορική αναδιήγηση περιεχομένου A.I.5.2. Σημεία εστίασης στη διάκριση βασικών - δευτερευουσών πληροφοριών, ενδεικτικά: - Κειμενικοί τύποι που πιθανόν να συνυπάρχουν στο κείμενο - Νοηματικές ενότητες κειμένου, θεματικοί άξονες ενοτήτων, τίτλοι	

		ενοτήτων • Παράγραφοι ενοτήτων, θεματικά κέντρα παραγράφων, δομικά στοιχεία παραγράφων, πλαγιότιτλοι • Θεματικό λεξιλόγιο, λέξεις/φράσεις-κλειδιά, εξειδικευμένη ορολογία, ειδική γλώσσα, γλωσσική ποικιλία (γεωγραφική, κοινωνική), λαϊκά και λόγια στοιχεία A.1.5.3.Συσχέτιση των πληροφοριών με στόχο την αποτίμηση του κεντρικού νοήματος (συμφωνία - αντιφατικότητα, τεκμηρίωση, αιτιολόγηση κ.ά.) A.1.5.4. Τρόποι και μέσα πειθούς 1.Επίκληση στη λογική Μέσα πειθούς: - Επιχειρήματα: είδη συλλογισμών, προτάσεις κρίσεως, ερωτηματικές προτάσεις ή ρητορικά ερωτήματα - Τεκμήρια: αποδείξεις, παραδείγματα, στατιστικά στοιχεία, πορίσματα ερευνών, εμπειρικές αλήθειες, παραθέματα, μαρτυρίες, γεγονότα (ιστορικά κ.ά.) 2.Επίκληση στο συναίσθημα Μέσα πειθούς: Περιγραφή, Αφήγηση – χρήση συγκινησιακού - μεταφορικού λόγου (λέξεις συναισθηματικά φορτισμένες, ειρωνεία, σαρκασμός, χιούμορ, υπερβολή, μεταφορά, λογοπαίγνιο, δισημία, συνειρμός) 3.Επίκληση στην αυθεντία Μέσα πειθούς: Ρήσεις προσωπικοτήτων, Αποφθέγματα, Ρητά, Γνωμικά, Παροιμίες 4.Επίκληση στο ήθος του πομπού Μέσα πειθούς: Αξιόπιστος λόγος, έπαινοι, εγκώμια, λανθάνων αξιολογικός χαρακτηρισμός 5.Επίκληση στο ήθος του δέκτη Μέσα πειθούς: Άμεσος ή λανθάνων αξιολογικός χαρακτηρισμός 6.Επίθεση στο ήθος του αντιπάλου Μέσα πειθούς: Κριτικές, Κατηγορητήρια A.1.5.5.Μορφές πειθούς, ενδεικτικά: η πειθώ στη διαφήμιση, στον πολιτικό/δικανικό λόγο και διάκρισή της από την προπαγάνδα A.1.5.6. Ορισμός, δομή, ορθότητα, εγκυρότητα επιχειρημάτων και άλλου αποδεικτικού υλικού A.1.6.7. Διασύνδεση - Διαφοροποίηση εννοιών: γεγονός, σχόλιο, άποψη,	
--	--	--	--

		επιχείρημα A.1.5.8. Στρατηγικές για γλωσσική εξομάλυνση του κειμένου, ενδεικτικά: • Συμφραζόμενα • Ετυμολογία • Πολυσημία, συνώνυμα - αντώνυμα • Γλωσσικές ποικιλίες, ιδιωματισμοί (γλωσσικό φαινόμενο που παρατηρείται σε ιδιώματα και διαλέκτους, άγνωστο στην κοινή μορφή μιας γλώσσας, π.χ. το κυπριακό και κρητικό «ίντα») και ιδιωτισμοί (εκφράσεις με ιδιαίτερη σημασία που λέγονται σε μια γλώσσα και δεν μπορούν να μεταφραστούν κυριολεκτικά σε μια άλλη γλώσσα, π.χ. «μαλλιά κουβάρια», «άρον άρον») • Λόγιοι κλιτικοί τύποι, λόγια σύνταξη • Αρκτικόλεξα, συντομογραφίες, σύμβολα • Χρήση λεξικών A.1.5.9. Έννοιες και όροι σχετικοί με τη θεματολογία	
	A.1.6. Κατανοούν τη σημασία των λέξεων μέσα από την Ετυμολογία και τις λειτουργίες της Παραγωγής - Σύνθεσης, και εμπλουτίζουν το λεξιλόγιό τους.	A.1.6.1.Ετυμολογία - Παραγωγή - Σύνθεση: προθήματα και επιθήματα, πολυλεκτικά σύνθετα, οικογένειες λέξεων A.1.6.2. Μορφοσημασιολογικές πληροφορίες: πολυσημία, συνώνυμα - αντώνυμα, ομώνυμα - παρώνυμα, υπωνυμία – υπερωνυμία, μετωνυμία κ.ά. A.1.6.3. Λόγιες λέξεις/φράσεις και λέξεις/φράσεις της Αρχαίας Ελληνικής και Λατινικής Γλώσσας A.1.6.4. Ξένες λέξεις, δάνεια, αντιδάνεια A.1.6.5. Λεκτικά σύνολα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας, με τα οποία σχηματίζονται λέξεις τόσο στην Ελληνική Γλώσσα, όσο και σε ξένες γλώσσες.	
	A.1.7. Αξιοποιούν τα μη γλωσσικά στοιχεία, για να προσλάβουν το γενικό νόημα του κειμένου.	A.1.7.1. Πολυτροπικότητα - οπτικοποίηση κειμένου, ενδεικτικά: εικόνες, φωτογραφίες, σχέδια, γραφήματα και το πληροφοριακό/συναισθηματικό/ιδεολογικό τους φορτίο A.1.7.2. Μουσική, χρώματα, ηχητικά εφέ κ.ά. A.1.7.3. Μη γλωσσικά στοιχεία • Παραγλωσσικά: επιτονισμός - διακύμανση της φωνής και χρωματισμός της - παύσεις, προφορά, ένταση, ρυθμός στον λόγο (χωρίς παύσεις, επαναλήψεις, χασμωδίες)	

		• Εξωγλωσσικά: χειρονομίες, κινήσεις, στάση του σώματος, βηματισμός, έκφραση του προσώπου, βλέμμα, μορφασμοί	
	A.1.8. Εξάγουν συμπεράσματα για το κεντρικό νόημα, με αναφορά στον σκοπό και το ύφος του κειμένου, αλλά και την οπτική γωνία του ομιλητή/συντάκτη.	A.1.8.1. Σκοπός, ενδεικτικά: πληροφόρηση- ενημέρωση, πειθώ, προβληματισμός, διδαχή, ευαισθητοποίηση-καλλιέργεια A.1.8.2. Μέσα ανίχνευσης του σκοπού, ενδεικτικά: ο τίτλος/υπότιτλος, ο τόπος, ο χρόνος, η επιλογή του κειμενικού είδους και το μέσο δημοσίευσης, το θεματικό κέντρο, το λεξιλόγιο, το ύφος, τυχόν ρητές δηλώσεις στο κείμενο A.1.8.3. Επίπεδο ύφους, ανάλογα με το κειμενικό είδος A.1.8.4. Τρόποι ανίχνευσης του ύφους, ενδεικτικά: τίτλος, ενεργητική/παθητική σύνταξη, λόγια σύνταξη, μακροπερίοδος λόγος, ονοματοποίηση (χρήση ονοματικών αντί ρηματικών φράσεων, π.χ. «η αξιολόγηση του γεγονότος» και όχι «αξιολογώ το γεγονός»), χρήση ταξινομήσεων, συμβόλων, συντμήσεων και αρκτικολέξεων, χρήση μη συνεχούς λόγου, λόγιες μετοχές, στίξη, εγκλίσεις, χρήση συγκεκριμένου ρηματικού προσώπου, λεξιλόγιο, σχήματα λόγου, μη γλωσσικά στοιχεία, βλέπε A.1.7.3. A.1.8.5. Οπτική γωνία του ομιλητή/συντάκτη A.1.8.6. Σχέση κειμενικού είδους –λεξιλογίου – ύφους – επικοινωνιακής περίπτωσης	
	A.1.9. Τοποθετούνται κριτικά έναντι των πληροφοριών/ απόψεων/ιδεών του κειμένου και καλλιεργούν την κριτική τους σκέψη, διαμορφώνοντας τη δική τους προσωπική άποψη/θέση.	A.1.9.1. Θέσεις - αντιθέσεις που προβάλλονται στο κείμενο ή σε συνεξεταζόμενα (πολυφωνικά) κείμενα. A.1.9.2. Θέσεις - αντιθέσεις κειμένου -ακροατή/αναγνώστη -προσωπική ερμηνεία ακροατή/αναγνώστη A.1.9.3. Οπτική γωνία - προθετικότητα ομιλητή/συντάκτη A.1.9.4. Τρόποι και μέσα πειθούς, βλέπε A.1.5.4.	Ελεύθερη διερεύνηση θέματος (διαθεματική εργασία, συνεντεύξεις, εκπαιδευτικές επισκέψεις, χρήση πηγών κ.ά.)

	A.II. Αναγνωρίζουν και κατανοούν τη μορφή του προφορικού/γραφτού λόγου σε επίπεδο κειμένου, παραγράφου, πρότασης, λέξης.		
	A.II.1. Αναγνωρίζουν και κατανοούν τη δομή του κειμένου και τα οργανωτικά πρότυπα συγκεκριμένων κειμενικών ειδών.	A.II.1.1. Εξωτερικά δομικά στοιχεία, ανάλογα με το κειμενικό είδος • Σε επίπεδο κειμένου (πρόλογος, κύριο θέμα, επίλογος) • Σε επίπεδο παραγράφου (θεματική περίοδος, λεπτομέρειες, κατακλείδα) A.II.1.2. Τρόποι ανάπτυξης παραγράφου (αιτιολόγηση, σύγκριση-αντίθεση, αναλογία, ορισμός, παραδείγματα, διαίρεση, αίτιο-αποτέλεσμα, συνδυασμός μεθόδων) A.II.1.3.Οργανωτικά πρότυπα – εξωτερικά δομικά στοιχεία συγκεκριμένων κειμενικών ειδών, ενδεικτικά: 1. Άρθρο • Πρόλογος: εκτίθεται το θέμα ή η προβληματική του • Κύριο μέρος: παράθεση επαρκούς αποδεικτικού υλικού για: - διασαφήνιση της κυρίαρχης ιδέας - τεκμηρίωση της θέσης-ισχυρισμού που διατυπώθηκε στην εισαγωγική παράγραφο - ανασκευή θέσης • Επίλογος: συμπυκνωμένη θεώρηση των θέσεων του κύριου θέματος 2. Ομιλία • Προσφώνηση: εισαγωγικός χαιρετισμός (εθιμοτυπική κατάταξη) • Πρόλογος/Εισαγωγή: παρουσίαση του θέματος • Κύριο μέρος: αφήγηση – βεβαίωση –τεκμηρίωση – ανασκευή • Επίλογος: περιεκτική ανακεφαλαίωση, ευχή, προτροπή, επιβεβαίωση των επιχειρημάτων • Επιφώνηση: καταληκτικός χαιρετισμός 3. Επίσημη Επιστολή • Χωροχρονικό πλαίσιο • Προσφώνηση • Πρόλογος: αφορμή - θέμα - σκοπός	

		• Κύριο μέρος: απόδειξη θέσης μέσω λογικών επιχειρημάτων, τεκμηρίων, παραδειγμάτων, μαρτυριών και απόκρουση αντίπαλων επιχειρημάτων • Επίλογος: ανακεφαλαίωση • Επιφώνηση – Υπογραφή 4α.Αποδεικτικό Δοκίμιο • Εισαγωγή: έκθεση του προβληματισμού με απώτερο σκοπό την πρόκληση ενδιαφέροντος • Ανάπτυξη: παράθεση του αποδεικτικού υλικού με λογική/συνειρμική οργάνωση • Επίλογος: συμπυκνωμένη παρουσίαση του κύριου μέρους 4β. Στοχαστικό δοκίμιο: • Αφετηρία: γνώμη, περιστατικό, είδηση, σκέψη, διαμάχη • Ανάπτυξη: ελεύθερη πραγμάτευση του θέματος, περιήγηση στον χώρο των ιδεών, συνειρμικές μεταβιβάσεις • Συμπέρασμα A.II.1.4.Εσωτερικά δομικά στοιχεία, ενδεικτικά: λογική, χωρική και χρονολογική σειρά, αλληλουχία, ενότητα, συνοχή και συνεκτικότητα μέσω διαρθρωτικών λέξεων/φράσεων, επιρρημάτων, συνδέσμων, επανάληψη λέξεων/ φράσεων, μορίων/ φράσεων που δείχνουν τη στάση του ομιλητή/συντάκτη κ.ά.	
	A.II.2.(Ανα)γνωρίζουν και αξιολογούν τα εκφραστικά μέσα και άλλες γλωσσικές επιλογές του ομιλητή/συντάκτη.	A.II.2.1. Γλωσσικά χαρακτηριστικά συγκεκριμένων κειμενικών ειδών, ενδεικτικά: • Άρθρο: μακροπερίοδος λόγος, ρητορικά ερωτήματα, χρήση παθητικών μετοχών κ.ά. • Ομιλία: ρητορικά ερωτήματα, χρήση κυρίως α΄, β΄ πληθυντικού προσώπου, χρήση στερεότυπων εκφράσεων, εξωγλωσσικά – παραγλωσσικά στοιχεία, στοιχεία προφορικότητας • Επίσημη επιστολή: ρητορικά ερωτήματα, κυριολεξία – μεταφορά κ.ά. • Δοκίμιο: λογιότερη γραμματική, επιστημονική λιτότητα και ακρίβεια στην έκφραση και άλλα στοιχεία που θυμίζουν επιστημονικό/στοχαστικό, αλλά και λογοτεχνικό λόγο: α. Αποδεικτικό δοκίμιο - χρήση αναφορικής/λογικής γλώσσας(επιστημονική διατύπωση) - τεχνικές ομαλής μετάβασης: συνεκτικά μόρια και εκφράσεις, φράσεις «γέφυρες» - μακροπερίοδος λόγος, υποτακτική σύνταξη, παθητική σύνταξη, χρήση γ΄ ρηματικού προσώπου - χρήση αφηρημένων εννοιών	

		- επιγραμματική και αποφθεγματική διατύπωση β. Στοχαστικό δοκίμιο - χρήση ποιητικής/συγκινησιακής γλώσσας (λογοτεχνική διατύπωση με μεταφορικές εκφράσεις) - χρήση α' και β' ρηματικού προσώπου - ασύνδετο σχήμα - στοιχεία προφορικότητας στην έκφραση - γλώσσα λυρική, φορτισμένη συναισθηματικά που κρατά την εικονοπλαστική της δύναμη A.II.2.2. Γεωγραφικές/κοινωνικές γλωσσικές ποικιλίες (ηλικία, φύλο, μόρφωση, κοινωνική τάξη, ιδεολογία, επάγγελμα κ.ά.) A.II.2.3. Ειδικές γλώσσες: οι γλώσσες που χρησιμοποιούν οι ειδικοί σε κάποιον τομέα (επαγγελματικό, επιστημονικό κ.ά.), στον οποίο οι λέξεις/εκφράσεις λαμβάνουν κάποια συγκεκριμένη σημασιολογική εξειδίκευση, η οποία καθορίζεται από τη χρήση τους (π.χ. η λέξη «αντίσταση» στη Φυσική ή η έκφραση «πεινασμένο χώμα» στη γεωργία). A.II.2.4. Γλωσσικά χαρακτηριστικά του προφορικού λόγου • Επανεκκίνηση προτάσεων με αναδιατύπωση για βελτίωση του λόγου • Συχνή χρήση γενικευτικών όρων (π.χ. <i>πράγμα, μέρος, κάτι, διάφορα</i>) και «πραγματολογικών μορίων» (π.χ. <i>λίγο, λιγάκι, ας πούμε, έτσι, που λένε, ξέρω 'γω..., εε..., αα...</i>) • Ρητορικές ερωτήσεις • Σταθερές εκφράσεις που επιτρέπουν στον ομιλητή να εισαγάγει την άποψή του, να συνεχίσει ή να αλλάξει θέμα, να συνδέσει τις προτάσεις. Αυτές ποικίλλουν ανάλογα με την περίπτωση, το ύφος και την οικειότητα με τον συνομιλητή. • «Γλώσσα διαπραγμάτευσης» στα πλαίσια της διάδρασης συνομιλητών/πομπού - δέκτη, ανάλογα με την επικοινωνιακή περίπτωση (π.χ. «<i>Συγγνώμη</i>» «<i>Μπορείτε να το επαναλάβετε;</i>», «<i>Δεν το κατάλαβα αυτό.</i>») • Απλές συντακτικές δομές - Συντακτικά ατελείς φράσεις ή ακολουθίες ανολοκλήρων φράσεων - Συχνή χρήση παρατακτικής και ασύνδετης συμπαράθεσης προτάσεων - Ελλειπτικός λόγος A.II.2.5. Εκφραστικά μέσα – σχήματα λόγου A.II.2.6. Μη γλωσσικά στοιχεία, βλέπε A.I.7.3.	
--	--	--	--

	A.III. Αξιολογούν τοπροφορικό/γραπτό κείμενο με σαφή και καθορισμένα κριτήρια.	A.III.1. Κριτήρια αξιολόγησης . Συνάφεια συγκεκριμένου κειμενικού τύπου/είδους - σκοπού - επικοινωνιακής περίστασης Επάρκεια πληροφοριακού και νοηματικού περιεχομένου (επαρκής αιτιολόγηση, εγκυρότητα και ορθότητα επιχειρημάτων και άλλου υποστηρικτικού υλικού), συνάφεια ύφους - σκοπού –επικοινωνιακής περίστασης,) Οργάνωση/δομή λόγου, γλωσσικές/λεξιλογικές επιλογές, σύνταξη, έκφραση, στίξη, ορθογραφία, εξωγλωσσικά/παραγλωσσικά στοιχεία, στοιχεία προφορικότητας A.III.2. Αποτελεσματικότητα του κειμένου με βάση την αξιοποίηση του αποδεικτικού υλικού (επαρκής αιτιολόγηση, πειστική τεκμηρίωση, εγκυρότητα και ορθότητα επιχειρημάτων, συνάφεια αποδεικτικού υλικού - σκοπού - ύφους - επικοινωνιακής περίστασης - γλωσσικών/μη γλωσσικών επιλογών)	
Β. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ			
Β.α. Παράγουν προφορικά/ γραπτά κείμενα σε ποικίλα κειμενικά είδη, αξιοποιώντας κυρίως τον επιχειρηματολογικό λόγο.	Β.Ι. Παράγουν προφορικό/γραπτό κείμενο επιχειρηματολογίας, τοποθετώντας το σε επικοινωνιακό και κοινωνιοπολιτισμικό πλαίσιο.	Β.Ι.α. Ανάγκη για έκφραση, επικοινωνία και δράση εντός ευρύτερων μαθησιακών εμπειριών (συμμετοχή στα ενδοσχολικά /εξωσχολικά δρώμενα για σκοπούς ενημέρωσης, διαμαρτυρίας, διατύπωσης αιτήματος, πειθούς, προβληματισμού κ.ά.) Β.Ι.β. Ανάγκες της καθημερινής ζωής	
	Β.Ι.1. Εγγράφουν στο κατάλληλο για την επικοινωνιακή ανάγκη κειμενικό είδος.	Β.Ι.1.1. Κειμενικά είδη , ενδεικτικά: Γραπτή Ομιλία που θα εκφωνηθεί, Επίσημη Επιστολή, Άρθρο, Δοκίμιο, Δομημένη Συζήτηση – Συζήτηση με τη μορφή αντιπαράθεσης επιχειρημάτων - "Αγώνες Λόγου", Διαφήμιση Ι.1.2. Λειτουργίες, κανόνες, συμβάσεις, χαρακτηριστικά κειμενικών ειδών, βλέπε Α.Ι.3.2.	
	Β.Ι.2. Επιλέγουν τις πληροφορίες που θα αναπτύξουν περισσότερο, λιγότερο ή θα	Β.Ι.2.1. Σκοπός, βλέπε Β.Ι.α. – β. Β.Ι.2.2. Βασικές –δευτερεύουσες πληροφορίες/ιδέες , σχετικές με την ιδιαίτερη πτυχή του θέματος, όπως καθορίστηκε από την επικοινωνιακή ανάγκη. Β.Ι.2.3. α. Προσυγγραφικό στάδιο: σχεδιασμός, γέννηση ιδεών, οργάνωση	

	παραλείψουν, ώστε να εξυπηρετηθεί ο σκοπός.	β. Συγγραφικό στάδιο: καταγραφή ιδεών και ανάπτυξη σε ενιαίο κείμενο γ. Μετασυγγραφικό στάδιο, <i>βλέπε Α.III.1.</i>	
	Β.Ι.3. Επιλέγουν τους κατάλληλους τρόπους και μέσα πειθούς που θα χρησιμοποιήσουν στο κείμενό τους, ανάλογα με το θέμα, τον αποδέκτη, την επικοινωνιακή περίσταση και τον σκοπό του κειμένου.	Β.Ι.3.1. Τρόποι και μέσα πειθούς –μορφές πειθούς και άλλο υλικό τεκμηρίωσης, ανάλογα με το κειμενικό είδος και τον σκοπό, <i>βλέπε Α.Ι.5.4. – 5.</i> Β.Ι.3.2. Σκοπός, π.χ. προβληματισμός	
	Β.Ι.4. Διαμορφώνουν το κατάλληλο ύφος.	Β.Ι.4.1. Ύφος	
	Β.Ι.5. Χρησιμοποιούν το κατάλληλο θεματικό λεξιλόγιο ή και εξειδικευμένη ορολογία.	Β.Ι.5.1.Θεματικό Λεξιλόγιο ή και εξειδικευμένη ορολογία	
	Β.ΙΙ. Οργανώνουν τον προφορικό/γραπτό τους λόγο σε επίπεδο κειμένου, παραγράφου, πρότασης, λέξης.		
	Β.ΙΙ.1. Ακολουθούν τη δομή συγκεκριμένου κειμενικού είδους και χρησιμοποιούν τους κατάλληλους τρόπους	Β.ΙΙ.1.1. Οργανωτικά πρότυπα προφορικών/γραπτών κειμενικών ειδών, <i>βλέπε Α.ΙΙ.1.2.</i> Β.ΙΙ.1.2. Δομή παραγράφου Β.ΙΙ.1.3. Τρόποι ανάπτυξης παραγράφου	

	ανάπτυξης παραγράφου, αξιοποιώντας τα εξωτερικά και εσωτερικά δομικά στοιχεία.		
	B.II.2. Αξιοποιούν τα κατάλληλα εκφραστικά μέσα και άλλα γλωσσικά και μη γλωσσικά στοιχεία.	B.II.2.1. Εκφραστικά μέσα και γλωσσικά/μη γλωσσικά στοιχεία, συγκεκριμένων κειμενικών τύπων, βλέπε Α.II.2.1. και Α.I.7.3. B.II.2.2. Γλωσσικά χαρακτηριστικά του προφορικού λόγου, βλέπε Α.II.2.4. B.II.2.3. Γεωγραφικές/κοινωνικές γλωσσικές ποικιλίες, βλέπε Α.II.2.2. B.II.2.4. Ειδικές γλώσσες, βλέπε Α.II.2.3.	
	B.III. Κρίνουν, αξιολογούν και βελτιώνουν το προφορικό/γραφτό κείμενο που παρήγαγαν, με σαφή και καθορισμένα κριτήρια αξιολόγησης.	B.III.1. Κριτήρια αξιολόγησης του κειμένου, βλέπε Α.III.1.	Τεχνική της συλλογικής επαναδιατύπωσης κειμένου με στόχο τη βελτίωσή του με σαφή και καθορισμένα κριτήρια.
β. Διακρίνουν σε προφορικό/γραπτό κείμενο τις βασικές πληροφορίες και τις καταγράφουν σε σημεία (Σημειώσεις) ή τις αποδίδουν σε συνεχή λόγο (Περίληψη).	B.V. Εντάσσουν την περίληψη κειμένου	B.IV.1.Τρόποι οργάνωσης σημειώσεων Δομή παραγράφου - θεματική περίοδος/νοηματικό κέντρο, σημαντικές λεπτομέρειες (ανάλογα με την πρόθεση και τον σκοπό του συντάκτη), λέξεις-φράσεις κλειδιά, βασικές διαρθρωτικές λέξεις Μορφές σημειώσεων Αναλυτικές σημειώσεις: εντοπίζεται η θεματική περίοδος, το θέμα, οι σημαντικές λεπτομέρειες Συνοπτικές σημειώσεις: διατύπωση του πλαγιότιτλου, που βασίζεται στη θεματική πρόταση και το νοηματικό κέντρο. Άλλες μορφές σημειώσεων Νοητικοί χάρτες: Διάγραμμα, με τη βοήθεια του οποίου αποτυπώνονται ιδέες και έννοιες. Εννοιολογικοί χάρτες: Μέθοδος καταγραφής σημειώσεων, στην οποία δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στις ιδέες και τη μεταξύ τους σύνδεση. B.V.1. Περίληψη Διπλή διαδικασία:	

	σε επικοινωνιακό πλαίσιο.	α. ανάγνωση-κατανόηση β. πύκνωση-σύνθεση -αναδιάταξη πληροφοριών • Κατηγορίες: α. περίληψη συνεχούς γραπτού λόγου β. περίληψη συνεχούς ή συνομιλιακού προφορικού λόγου • Βήματα: ανάγνωση κειμένου, εντοπισμός και υπογράμμιση κύριων σημείων, σχεδιασμός • Έκταση - Συνοπτική: βασικά στοιχεία οι θεματικές περίοδοι των παραγράφων και οι σημαντικές λεπτομέρειες - Εκτενής: βασικά στοιχεία τα θεματικά κέντρα των παραγράφων ή των ευρύτερων νοηματικών ενοτήτων του κειμένου • Δομή/Οργάνωση - <i>Γραμμικότητα:</i> η περίληψη παρακολουθεί και αναπαράγει το σχέδιο οργάνωσης του αρχικού κειμένου, ακολουθώντας τη σειρά διάταξης των θεματικών στοιχείων που επιλέγει να παρουσιάσει. - <i>Συνοχή:</i> Επιτυγχάνεται με: α. τη δήλωση των γλωσσικών πράξεων του συγγραφέα του αρχικού κειμένου, ενδεικτικά: <i>ο συγγραφέας αναφέρει, υποστηρίζει, επισημαίνει, εξετάζει, πραγματεύεται, προτείνει, εξηγεί, εκτιμά, περιγράφει, απαριθμεί, ανασκευάζει, υπογραμμίζει, υπαινίσσεται, συμπεραίνει, προσπερνά βιαστικά</i> β. τη χρήση διαρθρωτικών λέξεων/φράσεων • Ύφος: τυπικό/επίσημο ύφος. <i>Πιστότητα</i> στην απόδοση του περιεχομένου του αρχικού κειμένου και της οπτικής γωνίας του ομιλητή/συντάκτη. • Γλωσσικά χαρακτηριστικά: ακρίβεια των λεξικών επιλογών, εναλλαγή απλών και σύνθετων συντακτικών δομών, φροντίδα για τη στίξη και την παραγραφοποίηση κ.ά.	
--	---	--	--